Ἀριθ. 42 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δεύτερος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδ. φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχ. ἀπὸ 1 ἰαν. ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι — Τιμὴ προηγ. φύλλων λ. 30 — Γραφ. τῆς Διευθύνσεως: Ὁδ. Σταδίου, 6. — 17 Ὀκτωβρίου 1876

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΑΥΡΙΚΙΟΝ ΒΑΩΚ

Συνέχεια· ἴδε σελ. 641.

Διάφορα εἴδη κεφαλαίων.

Ἡ συναναστροφὴ διεκόπη ἐπὶ στιγμὴν, διότι ἕκαστος ἐσκέπτετο περὶ ὅσων ἐλέχθησαν· ἀλλ' εἰς ἐκ τῶν γειτόνων δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ ὅτι τὸ νῆμα εἶναι κεφάλαιον ὅπως καὶ τὸ ὑφαντήριον, ἢ ὅτι ὁ σῖτος εἶναι ἐπίσης κεφάλαιον ὡς καὶ ὁ ἀγρὸς, καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ὁ διδάσκαλος ἀπήντησε: «Καὶ ἄλλοι, ὅπως σεῖς, εἶπον, ὅτι ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ τοῦ εἴδους τῶν κεφαλαίων τούτων. Διὸ καὶ τὰ διέκρινον διὰ τῶν ὀνομάτων κεφάλαιον πάγιον, καὶ κυκλοφοροῦν κεφάλαιον. Λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὸ κεφάλαιον τοῦ ὑφαντοῦ, συγκείμενον κυρίως ἐκ τοῦ ὑφαντηρίου καὶ τοῦ νήματος· ἀποσιωπῶ τὰ ἄλλα ἐργαλεῖα ἢ πράγματα. Τὸ ὑφαντήριον μένει ἀκίνητον ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ, χωρὶς νὰ κινῆται· τὸ νῆμα, τοὐναντίον, ἔρχεται, καὶ μεταμορφούμενον εἰς ὕφασμα, ἀπέρχεται, καὶ ἀντικαθίσταται ὑπ' ἄλλου νήματος. Τὸ νῆμα, τὸ ὕφασμα, μεταβαίνουν ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, ὅπως τὰ χρήματα· κυκλοφοροῦσιν, ὡς λέγουσι. Προσέξετε καλῶς, κυκλοφορία σημαίνει ἐνταῦθα: *ἀλλαγὴν ἰδιοκτήτου.*

Τὸ ὑφαντήριον λοιπὸν εἶναι *πάγιον κεφάλαιον*, τὸ δὲ νῆμα *κυκλοφοροῦν κεφάλαιον.*

Ἐννοεῖται, ὅτι τὸ ὑφαντήριον δὲν εἶναι τὸ μόνον πάγιον κεφάλαιον. Τίς δύναται νὰ μ' ἀριθμήσῃ ἄλλα ἀντικείμενα δυνάμενα νὰ κατατα-χθῶσιν εἰς τὰ πάγια κεφάλαια;

Πέτρος.— Τὸ ἐργαστήριον.

Λεωνίδας.— Ὁ ἀγρὸς, τὸ λειβάδι.

Φίλιππος.— Μία ἀτμομηχανή.

Διδάσκαλος.— Ἐν γένει τὰ ἀντικείμενα τὰ ὁποῖα δὲν ἀνανεώνονται συχνὰ καὶ τὰ ὁποῖα δὲν πωλοῦνται. Εἰς τὰ τῆς κυκλοφορίας κεφάλαια ὑπολογίζονται· ὁ ἰσχνὸς βοῦς π. χ., ὁ ὁποῖος ἀγοράζεται διὰ νὰ παχυνθῇ καὶ πωληθῇ, τὸ νῆμα τοῦ ὑφαντοῦ, τὰ δέρματα τοῦ ὑποδηματοποιοῦ, οἱ πρὸς θέρμανσιν ἄνθρακες τῆς μηχανῆς καὶ τὸ διὰ τὸ λάδωμα αὐτῆς ἔλαιον, τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν φόρων χρήματα, τὰ ἐνοίκια, ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν, τὰ μηνιαῖα τῶν ὑπηρετῶν, οἱ πόροι καὶ πᾶσα ἀπρόοπτος δαπάνη.

Τώρα, θὰ σᾶς προτείνω ἕνα δύσκολον ζήτημα. Μία ἅμαξα εἶναι κεφάλαιον πάγιον ἢ κυκλοφοροῦν;

Πολλοί.—Κεφάλαιον κυκλοφοροῦν.

Διδάσκαλος.— Ἐκρίνατε ἀπὸ τὰ φαινόμενα. Ἐγὼ, πρὶν ἀπαντήσω, ἐσκέφθην εἰς ποῖον ἀνήκει καὶ εἰς τί χρησιμεύει. Ἐὰν μ' εἴποῦν: ἀνήκει εἰς τὸν ἁμαξοκατασκευαστὴν, τότε ἠξεύρω ὅτι ἡ ἅμαξα εἶναι ἐμπόρευμα, δηλαδ. κεφάλαιον κυκλοφοροῦν. Ἡ ἰδιοκτησία μεταβαίνει ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα. Ἐὰν μὲ εἴποῦν, τοὐναντίον, ὅτι ἡ ἅμαξα ἀνήκει εἰς ἕνα ἁμαξηλάτην, ἠξεύρω τότε ὅτι εἶναι πάγιον κεφάλαιον· διότι εἶναι ὄργανον ἐργασίας, διότι διὰ τῆς ἁμάξης του μὲ μεταφέρει, τὴν ὑπηρεσίαν δὲ ταύτην πληρώνω ἐγὼ, βεβαίως. Ἐὰν, τέλος, μάθω ὅτι ἡ ἅμαξα ἀνήκει εἰς τὸν πλούσιον γειτονά μας . . . τί θὰ μὲ κάμῃ νὰ ἀποφασίσω τὴν τάξιν τῶν κεφαλαίων εἰς ἣν πρέπει νὰ τὴν κατατάξω;

Οὐδεὶς ἀπεκρίθη.

Διδάσκαλος.— Δὲν εἰξεύρετε τί ν' ἀπαντήσητε καὶ ἔχετε δίκαιον· ἡ πρὸς εὐχαρίστησιν ἢ διασκέδασιν ἅμαξα δὲν εἶναι ποσῶς κεφάλαιον, διότι οὐδὲν παράγει. Εἶναι ἀντικείμενον καταναλώσεως. Ὁ ἰδιοκτήτης τῆς ἁμάξης τὴν μεταχειρίζεται μέχρις ὅτου κατασταθῇ ἄχρηστος· διότι ἡ λέξις καταναλίσκω δὲν σημαίνει μόνον *τρώγω*, ἀλλὰ καὶ *χρησιμοποιῶ.*

Γέρω-Πέτρος.— Ὥστε τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον δύναται νὰ ἦναι καὶ πάγιον κεφάλαιον, καὶ κεφάλαιον κυκλοφορίας, καὶ ἁπλῶς ἀντικείμενον καταναλώσεως· ἡ διάκρισις δὲ αὕτη προέρχεται ἐκ μόνης τῆς χρήσεως αὐτοῦ.

Διδάσκαλος.— Ἂς κάμωμεν τώρα μίαν ἄλλην ἐρώτησιν. Αἱ ἐπιστημονικαὶ γνώσεις τοῦ ἰατροῦ τί εἶδος κεφαλαίου εἶναι;

Ἀπορεῖτε πῶς αἱ γνώσεις ἢ ἡ μάθησις δύνανται νὰ ἦναι κεφάλαιον; Ἀλλὰ μήπως αἱ γνώσεις του αὗται δὲν εἶναι τὸ ὄργανον τῆς ἐργασίας του; Διὰ τῶν γνώσεών του τούτων σᾶς ἰατρεύει· παράγει τὴν ὑγείαν σας, καὶ πληρώνετε εὐχαρίστως καὶ εὐγνωμόνως τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην.

Τὸ κεφάλαιον τοῦ ἰατροῦ, τοῦ δικηγόρου, τοῦ διδασκάλου, τοῦ μηχανικοῦ, εἶναι διανοητικὸν κεφάλαιον (καὶ κατὰ συνέπειαν ἄυλον) καὶ δί-

ναται νὰ συγκαταριθμηθῇ[1] μεταξὺ τῶν παγίων κεφαλαίων, ὡς τὰ πλεῖστα τῶν τῆς ἐργασίας ἐργαλείων.

Γέρω-Πέτρος.— Καὶ πράγματι οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα. Στέλλω τὸν υἱόν μου εἰς τὸ σχολεῖον, σπουδάζει ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ δαπανῶ οὐκ ὀλίγα χρήματα. Ὁ υἱός μου, ἐκ μέρους του, ἐργάζεται, καὶ ἀποταμιεύει καθ' ἑκάστην ἐν τῷ μνημονικῷ του, ὄχι πεντάδραχμα, ἀλλὰ κόκκους γνώσεως καὶ ἐπιστήμης. Καὶ μετά τινα χρόνον, δύναται νὰ χρησιμοποιήσῃ καὶ ὠφεληθῇ ἀπὸ τὰς γνώσεις ταύτας. Βέβαια, τώρα ἐννοῶ, ὅτι καὶ ἡ μάθησις εἶναι ἓν κεφάλαιον ἐπίσης.

Διδάσκαλος.— Ὁ ἐργάτης ὁ καλῶς γινώσκων τὸ ἐπάγγελμά του καὶ ἔχων καὶ ἱκανότητα ἔχει ἐπίσης ἓν κεφάλαιον, διότι τὸν πληρώνουν καλήτερον ἀπὸ ἕνα ἐπιτήδειον, καὶ μάλιστα ἀπὸ ἕνα ἡμερομίσθιον ἐργάτην ὁ ὁποῖος μόνον τὰς δύο του χεῖρας δύναται νὰ προσφέρῃ.

Α. Βερναρδάκης.

Ἕπεται συνέχεια.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΚΗΡΙΟΥ

Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 642.

Τώρα ἠξεύρομεν τὴν βαρύτητα τοῦ ἀέρος. Ἂς σᾶς ἐξηγήσω τινὰς τῶν συνεπειῶν τῆς βαρύτητος ταύτης· καὶ, ἂν θέλετε, θὰ σᾶς ὑποβάλω καί τινα πειράματα διὰ νὰ ἐννοήσετε μᾶλλον τὶ λέγω.

Ἰδοὺ πάλιν μία πνευματικὴ ἀντλία, ὡς ἐκείνη δι' ἧς πρὸ ὀλίγου ἐβίασα τὸν ἀέρα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν φιάλην. Ἠμπορῶ νὰ θέσω τὴν χεῖρά μου

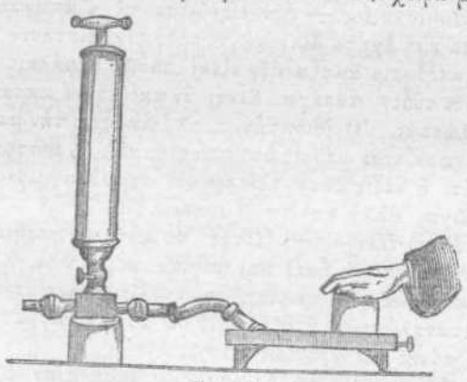

Σχ. 42.

εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ὀργάνου, ὅθεν, ὅταν ἐργασθῇ ἡ ἀντλία, ἀφαιρεῖται ὁ ἀήρ. Πρὸς τὸ παρὸν ἡ χεὶρ μου εἶναι ἐντελῶς ἐλευθέρα, καὶ τὴν ἄγω καὶ τὴν φέρω ἐλευθέρως καὶ χωρὶς ἀντιστάσεως. Μόλις δὲ μετὰ μεγάλης ταχύτητος ὅταν τὴν κινῶ, αἰσθάνομαι ἐλαφράν τινα ἀντίστασιν τοῦ ἀέρος. Ἀλλ' ἅμα τὴν θέσω ἐνταῦθα εἰς τὸ ἐργαλεῖον καὶ ἀφαιρέσω τὸν ἀέρα, *(ὁ καθηγητὴς θέτει τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μικροῦ δοχείου τοῦ προσηρτημένου τῇ ἀντλίᾳ, καὶ ἐξαντλεῖ τὸν ἀέρα)* βλέπετε τὶ γίνεται. Ἡ χεὶρ μου ὡς νὰ κολλᾶται εἰς τὸ μέρος τοῦτο, καὶ κολλᾶται τόσον, ὥστε ὅταν τὴν ἐγείρω, ἐγείρει καὶ τὸ ὄργανον. Πόθεν προέρχεται ὅτι μετὰ τόσης δυσκολίας δύναμαι νὰ τὴν ἐγείρω; Τὸ βάρος τοῦ ἀέρος τὴν στενοχωρεῖ, τὸ βάρος τοῦ ἀέρος τοῦ πιέζοντος ἄνωθεν ἐπ' αὐτῆς, ἐν ᾧ κάτωθεν ἀὴρ δὲν ὑπάρχει.

Νὰ σᾶς δώσω ἄλλο παράδειγμα εὐκαταληπτότερον. Ἐπὶ τοῦ δοχείου τῆς πνευματικῆς ἀντλίας ἐκτείνω καὶ δένω σφιχτὰ περγαμηνόν. Βλέπετε ὅτι εἶναι καλῶς τεντωμένον. Τώρα ἀρχίζω ν' ἀφαιρῶ ὑπ' αὐτὸ τὸν ἀέρα δι' ἐλαφρᾶς κινήσεως τῆς ἀντλίας. Παρατηρήσατε πῶς κοιλοῦται, πῶς βυθίζεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, καὶ φοβοῦμαι ὅτι θὰ σκάσῃ ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν ἀέρος, διότι κάτωθεν ἀὴρ πλέον δὲν τὸ ὑποβαστάζει. *(Τὸ περγαμηνὸν σκάνει μετ' ἰσχυροῦ κρότου.)* Τοῦτο εἶναι ἁπλοῦν ἀποτέλεσμα τοῦ βάρους τοῦ ἀέρος, ὅστις πιέζει τὸ περγαμηνόν, καὶ ἐννοεῖτε πῶς τὸ πρᾶγμα συμβαίνει. Τὰ μόρια τοῦ ἀέρος εἶναι ἐστιβαγμένα εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν καθὼς

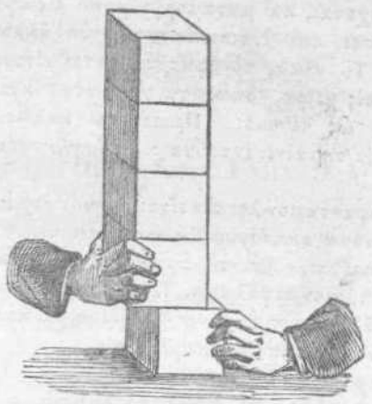

Σχ. 43.

οὗτοι οἱ πέντε κύβοι. Καθὼς λοιπὸν, ἂν ἀφαιρέσω τὸν κατώτερον κύβον, ὅλοι οἱ ἄλλοι θὰ καταβοῦν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν ὁ κατώτερος ἀὴρ στηρίζει τὸν ἀνώτερον, καὶ ὅταν κάτω γίνῃ τὸ κενὸν, παράγεται τὸ ἀποτέλεσμα τὸ ὁποῖον συνέβη εἰς τὴν χεῖρά μου ὅταν τὴν ἔθεσα εἰς τὸ δοχεῖον τῆς πνευματικῆς ἀντλίας, ἢ τὸ ὁποῖον εἴδετε ὅταν διεῤῥάγη τὸ περγαμηνόν. Ἂς ἐπαναλάβωμεν τὸ πείραμα ἔτι ἐντελέστερον. Εἰς τὸ στόμιον τοῦ δοχείου ἔδεσα κόμμι ἐλαστικόν. Ἀφαιρῶ τώρα τὸν ἀέρα ἐκ τοῦ δοχείου. Παρατηρῆτε τὸ κόμμι, τὸ χρησιμεῦον ὡς μεσότοιχον, καὶ χωρίζον τὴν ἔξωθεν ἀτμοσφαῖραν ἀπὸ τῆς ἀτμοσφαίρας τῆς ἐντὸς τῆς φιάλης. Ἐν ὅσῳ ἡ ἀντλία ἐργάζεται, βλέπετε πῶς αὐξάνει τῆς ἔξωθεν ἀτμοσφαίρας ἡ πίεσις. Τὸ κόμμι ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον γίνεται κοῖλον καὶ βυθίζεται εἰς τὴν φιάλην, ὥστε ἠμπορῶ ἤδη καὶ τὴν χεῖρά μου νὰ εἰσάξω εἰς αὐτήν. Τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ ἔξω ἀέρος, φαινόμενον ἐνταῦθα κατὰ τρόπον περιεργότατον.

Ἰδοὺ ἄλλο πρᾶγμα ἐδῶ, δύο χάλκινα ἡμισφαίρια, ἔσωθεν κοῖλα καὶ κενὰ, καὶ ἀκριβῶς τὸ ἓν εἰς τὸ ἄλλο ἐφαρμοζόμενα. Περιέχουσι μόνον ἀέρα, καὶ ἠμπορεῖτε ὅπως θέλετε καὶ εὐκόλως νὰ τὰ ἑνόνητε ἢ νὰ τὰ χωρίζητε. Ἀλλὰ ἂν δι' ἑνὸς σωλῆνος καὶ διὰ τῆς ἀντλίας, ἀφ' οὗ τὰ ἑνώσω, ἀφαιρέσω τὸν ἀέρα ἐντὸς αὐτῶν, κανεὶς σας δὲν θὰ ἠμπορέσῃ νὰ τὰ χωρίσῃ. Μετὰ τὸ τέλος τῆς συνδιαλέξεως ἡμῶν ἀγωνισθῆτε ὅσον θέλετε. Ἕκαστος τετραγωνικὸς δάκτυλος τῆς ἐπιφανείας τῶν δύω ἡμισφαιρίων βαστάζει βάρος δεκαπέντε λιτρῶν περίπου. Ὅταν θὰ δοκιμάσητε, θὰ ἰδῆτε ἂν ἠμπορῆτε νὰ νικήσητε τοιαύτην ἀτμοσφαιρικὴν πίεσιν.

Ἂς ἰδῶμεν ἄλλο πείραμα. Τοῦτο θὰ σᾶς ἀρέσῃ, δὲν ἀμφιβάλλω, διότι εἶναι παιγνίδιον ἐφευρεθὲν ὑπὸ μαθητοῦ· ἐγὼ δὲ μόνον ἐτόλμησα νὰ τὸ τελειοποιήσω. Ἡμεῖς οἱ νέοι ἔχομεν, ἐν-

Σχ. 44.

νοεῖται, τὸ δικαίωμα νὰ κατασκευάζωμεν παιγνίδια διὰ νὰ παίζωμεν, καὶ νὰ τὰ στρέφωμεν συγχρόνως εἰς ὄφελος τῆς ἐπιστήμης. Τοῦτο τὸ παιγνίδιον πιστεύω ὅτι εἴς τινας τοὐλάχιστον ἀπὸ σᾶς δὲν εἶναι ἄγνωστον. Ἠξεύρετε ὅτι τὰ παιδία δένουσι πολλάκις εἰς ἄκραν σπάγγου στρογγύλα τεμάχια δέρματος, τὰ βρέχουσι, καὶ εἰς ὅποιον ἀντικείμενον ἂν τὰ κτυπήσωσι, κολλῶσιν εἰς αὐτό. Ἀπέκτησα δύω τοιαῦτα παιγνίδια· ἀντὶ δέρματος ὅμως ἐπροτίμησα τεμάχια ἐλαστικοῦ κόμμιος. Κτυπῶ τὸ ἓν εἰς τὴν τράπεζαν. Ἰδέτε πῶς ἐκόλλησε. Πόθεν ἡ τόση ἀντίστασις; Ἠμπορῶ νὰ τὸ ἀναγκάζω νὰ γλυστρῇ εἰς τῆς τραπέζης τὴν ἐπιφάνειαν· ὅταν ὅμως θέλω νὰ τὸ ἀποσπάσω καθέτως, φαίνεται ὡς ἂν θέλῃ μᾶλλον νὰ συμπαρασύρῃ καὶ τὴν τράπεζαν, παρὰ νὰ ξεκολλήσῃ, καὶ, διὰ νὰ τὸ ἀποσπάσω, ἀναγκάζομαι νὰ τὸ φέρω εἰς τῆς τραπέζης τὸ χεῖλος. Τὸ ἔχον αὐτὸ οὕτω κεκολλημένον εἶναι τὸ βάρος τοῦ ἀέρος τοῦ πιέζοντος αὐτό. Ἰδοὺ καὶ ἄλλο τεμάχιον κόμμιος. Τὸ συμπιέζω μετὰ τοῦ πρώτου, καὶ κολλῶσι στερεῶς. Τὸ παιγνίδιον τοῦτο δύνασθε νὰ μεταχειρίζεσθε καὶ διὰ νὰ κρεμᾶτε διάφορα ἀντικείμενα εἰς τοὺς τοίχους ἢ εἰς τὰ ὑαλία τῶν παραθύρων, ὅπου τὸ κόμμι θὰ μείνῃ κεκολλημένον ἐπὶ πολλὰς ὥρας.

Τὴν ἑπομένην ἀπόδειξιν περὶ τῆς πιέσεως τοῦ ἀέρος δύνασθε νὰ ἐπαναλάβητε εὐκόλως μόνοι σας κατ' οἶκον. Ἰδοὺ τὸ ποτήριον τοῦτο. Εἶναι πλῆρες ὕδατος. Ἠμποροῦσε νὰ εἶναι καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον πλῆρες. Ἐπ' αὐτοῦ θέτω χαρτίον καὶ τὸ ἀνατρέπω, καὶ— τὸ παράδοξον!— τὸ χαρτίον κρατεῖ τὸ νερὸν καὶ τὸ ἐμποδίζει νὰ χυθῇ, διότι τὸ χαρτίον ὑποστηρίζεται κάτωθεν ὑπὸ τοῦ ἀέρος. Ἐπάνω δὲ τοῦ χαρτίου, δηλαδὴ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ νεροῦ δὲν ὑπάρχει ἀὴρ, διότι ἡ τριχοειδὴς ἕλξις προσκολλᾷ τὸ χαρτίον εἰς τὰ χείλη, καὶ ἐμποδίζει τὴν εἴσοδον τοῦ ἀέρος.

Σχ. 45.

Ὅτι δὲ ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶναι ὕλη, εἶναι σῶμα, ἐλπίζω ὅτι ἠμπορεῖτε νὰ τὸ ἐννοήσητε ἐκ τοῦ κιβωτίου τούτου, ὅταν ἐνθυμηθῆτε, ὅτι περιέχει μίαν λίτραν ἀέρος, ὡς καὶ ὅτι τὸ δωμάτιον τοῦτο περιέχει ἕνα τόνον. Ἑπομένως ὁ ἀὴρ εἶναι σῶμα σπουδαίως βαρύ. Τὴν ἀντίστασιν τοῦ ἀέρος θέλω σᾶς δείξει καὶ κατ' ἄλλον τρόπον, δι' ἑνὸς πειράματος πρὸ πολλοῦ βεβαίως γνωστοῦ εἰς ὅλους ὑμᾶς. Ἴσως οἱ ἴδιοι πολλάκις ἐγίνατε ὁπλοποιοί, καὶ κατεσκευάσατε τοιαῦτα πυροβόλα, λαμβάνοντες σωλῆνα τινὰ ἢ κονδυλίου ἢ ἄλλον τινά· ἔπειτα ἐστουμπώσατε τὰ δύω ἄκρα διὰ δύω ὁποίων δήποτε κυλίνδρων, χαρτίου, ἢ ἄλλης τινὸς ὕλης ἀκριβῶς εἰς αὐτὰ ἐναρμοζομένων. Ἂν τώρα σπρώξητε τὸν ἕνα κύλινδρον πρὸς τὸν ἄλλον, θέλει προχωρήσει ὀλίγον, διότι ὁ μεταξὺ τῶν δύω ἀὴρ, πιεζόμενος, θέλει συσταλῇ μέχρι τινός· ἀλλ' ἂν ἐξακολουθήσητε, ὅσην δύναμιν καὶ ἂν μεταχειρισθῆτε, θὰ σᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ φέρητε τὸν ἕνα κύλινδρον πλησιέστερον τοῦ ἄλλου, καὶ ὁ δεύτερος οὗτος θέλει τιναχθῇ ἔξω,

μετὰ δυνάμεως ἥτις ὁμοιάζει τὴν τῆς πυρίτιδος· διότι καὶ τῆς πυρίτιδος ἡ ἔκρηξις ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας προέρχεται.

Ἐσχάτως εἶδα ἓν πείραμα, καὶ εὐχαριστήθην πολύ, διότι ἐσκέφθην ἀμέσως νὰ τὸ μεταχειρισθῶ καὶ αὐτὸ εἰς ἀπόδειξιν τῶν ὅσων σᾶς λέγω. Πρὶν τὸ ἀρχίσω ἔπρεπε νὰ σιωπήσω ὀλίγα λεπτά, διότι ἡ ἐπιτυχία αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς δυνάμεως τῶν πνευμόνων μου. Καταλλήλως μεταχειριζόμενος τὸν ἀέρα, προτίθεμαι ν' ἀνασηκώσω τὸ αὐγὸν τοῦτο ἀπὸ τῆς ὠοθήκης ὅπου ἵσταται, καὶ νὰ τὸ μεταβιβάσω εἰς τὴν ἄλλην αὐτὴν, τὴν κενὴν ὠοθήκην. Δὲν σᾶς ὑπόσχομαι ὅτι θὰ ἐπιτύχω, διότι πάρα πολὺ ὡμίλησα, καὶ ἴσως μοὶ λείψῃ ἡ πνοή. Ἀλλὰ δὲν βλάπτει· θὰ νικηθῶ ἔχων τὴν συνείδησιν ὅτι ἠγωνίσθην τὸν ἀγαθὸν ἀγῶνα. *(Ὁ καθηγητὴς μεταθέτει, φυσῶν, τὸ αὐγὸν ἀπὸ τῆς μιᾶς ὠοθήκης εἰς τὴν ἄλλην.)*

Βλέπετε ὅτι φυσῶ τὸν ἀέρα, καὶ καταβαίνει μεταξὺ τοῦ αὐγοῦ καὶ τῆς ὠοθήκης κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ὑπὸ τὸ αὐγὸν σχηματίζει δυνατὸν ἀέρα, ἰσχύοντα νὰ ἐγείρῃ σῶμα βαρύ· διότι αὐγὸν πλῆρες εἶναι σῶμα βαρὺ ὡς πρὸς τὸν ἀέρα. Ἂν θέλετε νὰ ἐπαναλάβητε τὸ πείραμα, σᾶς συμβουλεύω τὰ αὐγά σας νὰ εἶναι βραστὰ καὶ ξηρὰ, διὰ νὰ μὴ συμβοῦν δυσάρεστα.

Ἕπεται συνέχεια· A. P. Ραγκαβης.

ΟΙ ΜΕΛΑΟΝΥΜΦΟΙ ΤΗΣ ΣΠΙΤΖΕΒΕΡΓΗΣ

Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 644.

ΙΑ'

Μετ' ὀλίγας στιγμὰς, ἡ *Ῥόζα Μαρία* ἔτρεχεν ἐπὶ τῶν κυμάτων ἐλαφρῶς ὠθουμένη ὑπὸ ὡραίου ἀνέμου.

Ἡ Καρίνα ἐπανῆλθεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

Ὁ Φρισκὲ θεραπευθεὶς ὑπὸ τῶν εὐσπλαγχνικῶν φροντίδων τῆς κόρης, εἶχεν ἀναλάβει τὴν ὑπηρεσίαν του. Ὁ Τρομπὼν τὸν εἶδε διερχόμενον πλησίον του καὶ ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν, εἴτε διότι ἡ θέα τοῦ ναυτόπαιδος τῷ ὑπενεθύμιζε τὴν ἐσχάτως ἐπισυμβᾶσαν ταπείνωσίν του, εἴτε διότι ἐφοβεῖτο νὰ μὴ παρασυρθῇ καὶ πάλιν ὑπὸ νέας ὀργῆς· ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν, ἀλλὰ τὸ βλέμμα καὶ ἡ φυσιογνωμία του εἶχον ἀγρίαν ἔκφρασιν. Ὁ Λὰξ ἐπειδὴ προσεπάθησε νὰ τῷ κάμῃ φιλικῶς τινὰς παρατηρήσεις ἔτυχε τόσον κακῆς ὑποδοχῆς, ὥστε οὐδεμίαν ἠσθάνετο ὄρεξιν νὰ ἀρχίσῃ καὶ πάλιν τὰς προσπαθείας του.

Δέκα περίπου λεύγας ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ἔπλεεν ἡ *Ῥόζα Μαρία* καὶ δὲν συνήντα πλέον εἰμὴ ποῦ καὶ ποῦ πλάκας τινὰς πάγου διεσπαρμένας, αἵτινες γλυστρῶσαι ὑπὸ τὸ σκάφος οὐδεμίαν βλάβην ἠδύναντο νὰ ἐπιφέρωσιν εἰς αὐτό. Ἀλλ' ὅτε ἔφθασαν παρὰ τὴν νῆσον τοῦ Πρίγκηπος Καρόλου, ἡ νεαρὰ ἐπιβᾶτις, ἥτις ἵστατο παρὰ τὴν πρῴραν ἔχουσα πρὸς τὸν ὁρίζοντα προσηλωμένα τὰ βλέμματα, εἶδε νὰ λάμπῃ ἀσπρίζον τι φῶς, ὁμοιάζον πρὸς τὰς πρώτας τῆς αὐγῆς ἀκτῖνας ἢ πρὸς τὴν ἀντανάκλασιν τοῦ ἀργυρίζοντος δίσκου τῆς σελήνης.

— Κύριε Μαρσέλ, κύριε Μαρσέλ! ἀνέκραξε.

Ὁ ὑποπλοίαρχος, ὅστις, σταθμεύων ἐπὶ τοῦ καταστρώματος πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ παρατηρῇ τῶν ἀνέμων τὴν φορὰν εἶχεν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸ πνεῦμα καὶ τὸ οὖς ἐστραμμένον πρὸς τὴν Καρίναν, ἐπλησίασε πρὸς αὐτήν.

— Ἰδέτε ἐκεῖ κάτω ἀπέναντί μας, εἶπεν ἡ κόρη, τὸ παράξενον ἐκεῖνο φῶς· τί τάχα νὰ ἦνε;

— Ἀναμφιβόλως, ἀπήντησεν ὁ Μαρσὲλ, ἡ ἀντανάκλασις τῶν πάγων (icebergs) φωτιζομένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου.

— Ἐννοεῖτε τῶν ἐκ πάγου ὀρέων τῆς νήσου;

— Ὄχι· ἡ νῆσος αὕτη εἶνε μὲν, τῇ ἀληθείᾳ, μεταξὺ πασῶν μᾶλλον ἀξιοπερίεργος ἕνεκα ἑπτὰ παμμεγίστων ἐκ πάγου ὀρέων, ἀλλ' εἴμεθα ἀκόμη πολὺ μακρὰν ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ τὰ διακρίνωμεν. Οἱ πάγοι, οὓς βλέπομεν λάμποντας, εἶνε πιθανώτατα πλέουσαι νῆσοι.

— Ἀλήθεια;

— Εἶμαι βεβαιότατος.

— Ἀλλ' ἡμεῖς ἐπλεύσαμεν πολὺ πλησιέστερον πρὸς τὴν γῆν· ἐπί τινας ἡμέρας ἤμεθα μάλιστα ἐν τῷ μέσῳ παχυτάτου στρώματος πάγου καὶ ὅμως δὲν εἴδομεν τοιοῦτο θέαμα.

— Ἐγὼ θὰ σᾶς ἐξηγήσω καὶ τοῦτο τὸ φαινόμενον, ἂν καὶ, νὰ σᾶς εἴπω τὴν ἀλήθειαν, διστάζω ὀλίγον. Διότι νομίζω ὅτι πρὸ τῶν μεγάλων τῆς φύσεως θεαμάτων πρέπει τις ἐν σιγῇ καὶ κατανύξει νὰ θαυμάζῃ χωρὶς νὰ σκέπτηται ν' ἀναζητῇ ἐπιστημονικὰς λύσεις. Αὗται τρέφουσι μὲν τὴν ἡμετέραν περιέργειαν, ἀλλ' ἀμβλύνουσι τὴν πτῆσιν τῆς ἡμετέρας φαντασίας..... Παρατηρήσατε τὸ ἀμαθὲς παιδίον πῶς θαυμάζει καὶ τὰ ἐλάχιστα πράγματα· ἡ χρυσαλλὶς καὶ ἡ χρυσόμυια εἶνε θαυμάσια δι' αὐτὸ, ἐν ᾧ ὁ σοφὸς γνωρίζει ὅτι ἡ καλὴ ἐκείνη χρυσαλλὶς ἐγεννήθη ὑπὸ συκχαμεροῦ ἐντόμου.

— Τί λοιπόν; συνηγορεῖτε ὑπὲρ τῆς ἀμαθείας σεῖς ὁ τόσον φιλαναγνώστης;

— Δυστυχῶς πολλάκις εὑρίσκομαι εἰς ἀντίφασιν πρὸς ἑαυτόν· ἐπεθύμουν νὰ εἰσχωρήσω εἰς τὰ ἄδυτα τῆς ἐπιστήμης, συχνάκις δὲ μὲ καταλαμβάνει πόνος δι' ὅ,τι ἡ ἐπιστήμη ἀποκαλύπτει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Ἐρωτῶ πολλάκις πάλιν ἐμαυτὸν ἂν δὲν ἦνε εὐτυχέστερος τοῦ σοφοῦ τοῦ τὰ πάντα ἀνερευνῶντος ὁ ἁπλοῦς ἄνθρωπος, ὁ ἀρκούμενος εἰς ὅ,τι βλέπει καὶ εἰς ὅ,τι ἔμαθε παρὰ τῶν πατέρων του. Ὁ Σχίλλερ παρέστησεν εἰς ἕν του ποίημα νέον τινα, ὃν ὁ ἀκράτητος τῆς μαθήσεως πόθος ἄγει εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐκεῖ, ἐν μυστηριώδει τινὶ περιβόλῳ, ἵσταται πρὸ κεκαλυμμένης εἰκόνος καὶ ὁ ἱερεὺς τῷ λέγει· «Ὄπισθεν τοῦ πέπλου τούτου εἶνε ἡ ἀλήθεια· ἀλλοίμονον εἰς ὅν τινα θελήσει ν' ἀνασηκώσῃ τὸν πέπλον χωρὶς τῆς βοηθείας τοῦ θείου.» Ὁ νέος ζωηρὸς, παρὰ τὰ λόγια τοῦ ἱερέως, ἀνασηκώνει τὸν πέπλον καὶ πίπτει λιπόθυμος πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἴσιδος. Τί εἶδε, τί ἤκουσεν οὐδεὶς δύναται νὰ εἴπῃ. Ἡ χαρὰ ἀπέπτη διὰ παντὸς ἀπ' αὐτοῦ καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν ὑπὸ μαρασμοῦ. Πρὸ πολλοῦ ἔχω ἀναγνώσει τὸ ποίημα τοῦτο, ἀλλὰ μοὶ ἔμεινεν ἐνετυπωμένον.... Ἀλλὰ πρὸς τί ὅλα ταῦτα; Ὁ λόγος ἦτο περὶ πάγων καὶ ἐπεθυμεῖτε νὰ σᾶς ἐξηγήσω τοὺς διαφόρους αὐτῶν σχηματισμούς.

— Ναὶ, ἀπήντησεν ἡ Καρίνα, ἥτις μεθ' ὑπομονῆς εἶχεν ἀκροασθῆ τὴν παράδοξον παρέκβασιν τοῦ Μαρσέλ. Ὁμολογῶ ὅτι ἐπεθύμουν νὰ μάθω τὰ περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν πάγων ἔως καὶ ἂν ἐπρόκειτο, κατὰ τὰς ἰδέας, ἃς πρὸ μικροῦ ἔχετε ἐξενέγκει, νὰ παραβλάψῃ τοῦτο τὸ φανταστικόν μου.

— Ἔστω λοιπόν! Ὑπάρχουσιν εἰς τὰς χώρας ταύτας δύο εἴδη πάγων· πάγοι σχηματιζόμενοι παρὰ τὰς ἀκτὰς, εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, εἰς πέντε περίπου βαθμοὺς κάτω τοῦ σημείου τῆς πήξεως τοῦ ψυχροῦ ὕδατος· οὗτοι εἶνε ἰδιαίτεροι τὴν φύσιν, πορώδεις, ἀραιότεροι καὶ ὀλίγον διαφανεῖς, ἐκτείνονται δὲ μακρὰν εἰς τὰς ἀκτὰς, ἀλλ' εἶνε ἐφήμεροι· καὶ πάγοι, οὓς πάντας οἱ Ἄγγλοι δι' ἑνὸς ὀνόματος καλοῦσιν iceberg, ἤτοι βουνοὺς ἐκ πάγου· οὗτοι ἐκτείνονται εἰς μέγιστον διάστημα εἰς τὸ βάθος τῶν κοιλάδων, ὑψοῦνται παρὰ τὸν Ὠκεανὸν μεταξὺ Γροενλάνδης καὶ Σπιτζεβέργης. Τῶν πάγων τούτων τὰ πρῶτα στρώματα εἶνε πιθανῶς τόσον ἀρχαῖα, ὅσον καὶ τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ κεῖνται· τὰ ἄλλα ἐσχηματίσθησαν βαθμηδὸν ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ ἀπὸ τῶν χιόνων, αἵτινες κατέπιπτον ἀπὸ τῶν ὀρέων τὸ θέρος. Ὑπάρχει εἰς τὴν ἄλλοτέ ποτε γαλλικὴν ἀποικίαν, τὸν Καναδᾶν, καταρράκτης καλούμενος τοῦ Μονμορανσῆ. Ἐνίοτε, ὅταν ἦνε βαρὺς ὁ χειμὼν, τὸν βλέπεις ὡς ἂν παραλελυμένον ὑπὸ τοῦ ψύχους, ἀκίνητον καὶ σιγηλὸν ὡς σταλακτίτην· ἀπαράλλακτα τὰ ἐκ χιόνος ῥυάκια τῆς Σπιτζεβέργης πήγνυνται ἐν ᾧ ῥέουσι. Κατὰ τὸ ἔαρ, ὁ καταρράκτης τοῦ Καναδᾶ ἀναλαμβάνει τὸν ἁρμονικόν του ψίθυρον καὶ τὰ σκιρτήματά του, ἀλλὰ τῆς Σπιτζεβέργης τὰ ῥυάκια — κατὰ τοῦτο εἶνε διάφορα — ὅταν παγώσωσιν οὐδεὶς ἥλιος δύναται πλέον νὰ τ' ἀναλύσῃ καὶ προστίθενται πάντοτε εἰς τὸ αἰώνιον τεῖχος, ὅπερ οἱ πάγοι ἔχουσι σχηματίσει καὶ ἀναπληροῦσι τὰ κενά. Διότι καθ' ἕκαστον ἔτος συμβαίνει τὸ ἑξῆς· τὰ κύματα τῆς θαλάσσης ἀδιακόπως πλήττουσι τὰς βάσεις τοῦ παγετῶνος καὶ τὸν διατρυπῶσιν ἐπὶ τέλους· τοιουτοτρόπως σχηματίζονται μεγάλα ὀρύγματα καὶ κοιλώματα, τὸ δὲ ὅλον τεῖχος τὸ πάγινον δι' ἔλλειψιν καλῆς βάσεως κινδυνεύει νὰ καταπέσῃ. Καὶ πράγματι τοιαῦτα τείχη ἄλλοτε μὲν θραύονται καταπίπτοντα, ἄλλα δὲ μένουσιν ἐν τῷ Ὠκεανῷ καὶ φαίνονται ὡς λόφοι. Εἰς τὰς θαλάσσας τῆς Γροενλάνδης ὁ Παρρὺ, ὁ Ῥὸςς καὶ ὁ πλοίαρχος Γράαχ εἶδον τοιούτους λόφους ἔχοντας ἑκατὸν ποδῶν ὕψος καὶ πλέον, ἦσαν δὲ βυθισμένοι εἰς τὴν θάλασσαν εἰς βάθος ἑπτακοσίων ἢ ὀκτακοσίων ποδῶν. Ἀπὸ τῶν θαλασσῶν τῆς Γροενλάνδης τὰ ῥεύματα μεταφέρουσι τὰ τεμάχη ταῦτα εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν, κατὰ μῆκος τῶν ἀκτῶν τοῦ Λαβραδὸρ παρὰ τὰς σύρτεις τῆς Νέας Γῆς, τοῦτο δὲ ἀποτελεῖ ἕνα ἐκ τῶν κινδύνων, οὓς διατρέχουσιν οἱ πλέοντες εἰς Νέαν Ὑόρκην. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ πρό τινων ἐτῶν ἀπολεσθὲν ἀτμόπλιον «ὁ Πρόεδρος» συνετρίβη παρὰ τὴν Νέαν Γῆν ὑπὸ τοιούτων πάγων, οἵτινες κατέβαινον ἀπὸ τῆς ἄκρας τοῦ Φάρουελ..... Ἀλλὰ κρίνατε μᾶλλον μόνη σας περὶ τῆς ὄψεως τῶν πλωτῶν τοῦτων νήσων. Ἰδοὺ, προχωροῦσι βραδέως πρὸς ἡμᾶς. Μὴ φοβεῖσθε δὲ, δὲν εἶνε δύσκολον νὰ τὰς ἀποφύγωμεν.

Πράγματι, τὸ πλοῖον οὐδεμίαν στροφὴν ἔσχεν ἀνάγκην νὰ κάμῃ ἵνα ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τῶν ἀπείρων ἐκείνων κολοσσῶν, διότι οὗτοι ἔπλεον εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν, ὥστε οὐδεὶς φόβος ὑπῆρχε. Ὁλόκληρον τῆς *Ῥόζας Μαρίας* τὸ πλήρωμα ἐθεᾶτο μετ' ἐκπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο τῆς φύσεως φαινόμενον.

Ἀναμφιβόλως ἔκτακτός τις διατάραξις θὰ εἶχε συμβῇ εἰς τὴν νῆσον τοῦ Πρίγκηπος Καρόλου, διότι εἰς λεύγας ἀπόστασιν τὰ κύματα ἦσαν πλήρη τοιούτων ὄγκων τεραστίων τὸ μέγεθος καὶ τῶν ὁποίων ὁ ἱκανώτερος ζωγράφος δὲν θὰ ἠδύνατο ν' ἀποδώσῃ οὔτε τῆς μορφῆς τὴν ποικιλίαν, οὔτε τοῦ χρώματος τὴν λαμπρότητα. Οἱ πλωτοὶ πάγοι ἀληθῶς εἶνε ποικιλώτατοι τὸ σχῆμα. Ἄλλοι ὁμοιάζουσι πρὸς κωδωνοστάσια ἢ πρὸς πύργους, ἄλλοι πρὸς ἀψίδας θριαμβικάς. Ἐκεῖ βλέπεις γοτθικὴν ἀρχιτεκτονικὴν, ἐκεῖ ἀραβουργήματα, ἐκεῖ σειρὰν κιόνων ὡς τῶν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἐλέφαντος ἐν Ἰνδίαις. Ἂν ἴδῃς τὰ τεράστια ἐκεῖνα κυμαινόμενα ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς ἐπιφανείας θὰ νομίσῃς ὅτι ὁλοκλήρους πλευρὰς ἐκκλησιῶν, ὅτι τοίχους οἰκοδομημάτων ἀνήρπασε καὶ παρέσυρεν ἐκεῖ κάτω ὁ Ὠκεανός. Καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν γιγαντωδῶν ἐκείνων οἰκοδομῶν θὰ διακρίνῃς ἄλλα μικρότερα οὐχ ἧττον δὲ παράξενα πράγματα· ἄνθη καὶ φυτὰ παντοῖα καὶ δένδρα ὑψηλὰ καὶ σκεύη καὶ κλίνας. Διηγεῖται μάλιστα ὁ Σκορέσβης, ὁ διάσημος φαλαινοθήρας, ὅτι διέκρινέ ποτε τράπεζαν καθαρώτατα διαγεγραμμένην καὶ βαστάζουσαν φιάλας καὶ ποτήρια συμμετρικώτατα τοποθετημένα. Τοιαῦτα εἶνε τῆς φύσεως τὰ θαυμάσια, τὰ ὁποῖα βλέπων τις ἄγεται εἰς τὸ νὰ πιστεύσῃ εἰς νέαν τινὰ μυθολογίαν. Καὶ πάντα ταῦτα εἶνε μὲν ἄψυχα καὶ νεκρὰ, ἀλλ' ἀκτινοβολοῦσι θαυμασίως.

Ὑπάρχει παντοῦ φανερὰ συμφωνία μεταξὺ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως ἑνὸς τόπου καὶ τῆς χροιᾶς τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζῴων του. Ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς, ἔνθα αἰωνίως λάμπει τὸ ἀμετάβλητον φῶς τοῦ ἡλίου, τῶν φυτῶν τὸ φύλλωμα εἶνε βαθὺ πράσινον, τὰ ἄνθη καὶ οἱ καρποὶ ἔχουσι ζωηρότατον χρῶμα καὶ τὰ πτερὰ τῶν πτηνῶν εἶνε λαμπρὰ καὶ ποικίλα.

Εἰς τὰ ἀνατολικὰ μέρη τῆς Περσίας, ὁ λαὸς ἀποδίδει εἰς τὸ φῶς τοιαύτην ἐπίδρασιν, ὥστε νομίζει ὅτι ὁ κάλαϊς (περουζὲς) χρωματίζεται βαθμηδὸν ὑπὸ τοῦ ἡλίου ὡς τὰ κεράσια.

Εἰς τὰς εὐκράτους χώρας ὁ χρωματισμὸς τῶν διαφόρων φυσικῶν προϊόντων εἶνε ὀλιγώτερον ζωηρὸς καὶ ὅσον προχωρεῖ τις πρὸς Βορρᾶν τόσον ἐξασθενοῦται. Καθὼς δὲ ἔχομεν γεωγραφίαν τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζῴων τῶν διαφόρων χωρῶν τῆς γῆς, οὕτως ἠδυνάμεθα νὰ ἔχωμεν καὶ γεωγραφικὴν κλίμακα τῶν χρωμάτων. Τὸ ἀκρότατον σημεῖον τῆς λαμπρότητος ἐν τῇ κλίμακι ταύτῃ θὰ ἦτο εἰς τὸν ἰσημερινὸν τὸ κατώτατον περὶ τοὺς πόλους. Ἐξαίρεσιν ὅμως ἀπὸ τοῦ γενικοῦ κανόνος κάμνουσιν οἱ πολικοὶ πάγοι, διότι ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας λαμπροῦ φωτὸς λάμπουσιν ὡς οἱ μυθευόμενοι θησαυροὶ τῆς Ἀνατολῆς, ἔχουσι τοῦ κρυστάλλου τὴν διαφάνειαν, τοῦ μαργαρίτου τὴν στιλπνότητα, τὸ ὡραῖον κυανοῦν χρῶμα τοῦ σαπφείρου, τοῦ σμαράγδου τὸ βαθὺ πράσινον καὶ ἐνίοτε τὴν λάμψιν τοῦ ἀνθρακίου (βουμπίνι).

Πρό τινων ἐτῶν ζωγράφος λίαν δόκιμος, ὁ Κ. Μέγερ, ἐπιβὰς καὶ αὐτὸς τῆς *Recherche* πλευσάσης πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἔπεμψεν εἰς τὴν Ἔκθεσιν πολλὰς εἰκόνας ἃς μετὰ πολλῆς ἀκριβείας εἶχε γράψει ἐν Σπιτζεβέργῃ. Οἱ συνήθως ἐπικρίνοντες τὰς ἐκτιθεμένας εἰκόνας βλέποντες τόσον λαμπρὸν τὸν χρωματισμὸν τῶν πάγων, ἔκριναν καλὸν νὰ ψέξωσι τὸν ζωγράφον· ἂν, ὡς αὐτὸς, εἶχον ἴδει τὰς σκηνὰς, ἃς παρίστων αἱ εἰκόνες ἐκεῖναι, θὰ ἐπήνουν μᾶλλον τὸ ἀκριβὲς τῆς ἀντιλήψεως τοῦ καλλιτέχνου καὶ τῆς γραφίδος του τὸ πιστόν.

Ἡ Καρίνα ἐξίστατο ἐπὶ τῷ θεάματι, ὅπερ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν λαμπρότερον πάντοτε καὶ μεγαλοπρεπέστερον ἐξετυλίσσετο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της. Ἐπανειλημμένως ἐξεδήλου διὰ κραυγῶν τὸν θαυμασμόν της, ἐκρότει ὡς παιδίον τὰς χεῖρας διὰ τὴν φανταστικὴν ἐκείνην τῆς φύσεως παράστασιν καὶ ἐζήτει τὸ βλέμμα της τὸ βλέμμα τοῦ Μαρσὲλ διὰ νὰ θαυμάσωσιν ὁμοῦ.

Ἐν τούτοις ἡ προσέγγισις τῶν ὀγκωδῶν ἐκείνων πάγων εἶχεν ἐπαισθητῶς ψυχράνει τὴν ἀτμοσφαῖραν. Ἡ νέα κόρη ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ περιτυλιχθῇ καὶ, ἂν καὶ προσεπάθει ὅσον ἠδύνατο ν' ἀντιστῇ, ἤρχισε νὰ ῥίγῃ. Ὁ ὑποπλοίαρχος ὡς ἀδελφὸς φιλόστοργος τὴν παρεκίνει ν' ἀπέλθῃ εἰς τὸν κοιτῶνά της καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἰδία ἐνόησε τὸ ὀρθὸν τῆς συμβουλῆς ταύτης.

—Ἄχ! ἐλεεινὴ ἀνθρωπίνη φύσις, ἐφώνησε μετὰ μελαγχολίας. Δὲν εἶνε τρόπος νὰ τὴν καταβάλῃ τις. Πόσον αὕτη ἐμποδίζει τὸ πνεῦμα· ἀλλὰ δόξα τῷ Θεῷ θὰ ἔλθῃ καιρὸς, ὅτε θὰ ἐλευθερωθῶμεν τοῦ ταπεινοῦ μας γηΐνου περικαλύμματος!

Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἡτοιμάζετο νὰ καταβῇ εἰς τὸν κοιτωνίσκον της, ὁ πατήρ της, ὅστις ἵστατο φρουρὸς εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τῆς πρῴρας, προσηλωμένους ἔχων εἰς τὸν ὁρίζοντα τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐβόησεν ἠχηρῶς· Βάλ! βάλ! Ἡ κραυγὴ αὕτη, ἣν οἱ ναυτικοὶ ἐδανείσθησαν παρὰ τῶν Ὁλλανδῶν, δηλοῖ ὅτι φάλαινα πλησιάζει. Μόλις δ' αὕτη ἀκουσθῇ ἀμέσως ὅλον τὸ πλοῖον τίθεται εἰς κίνησιν· ἄλλοι παρασκευάζουσι τὰς λέμβους, ἄλλοι τὰ ἐπιτήδεια ὄργανα πρὸς ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ θαλασσίου τέρατος.

Ἡ φάλαινα ἀπέχει ἥμισυ περίπου μίλλιον, ἀναφυσῶσα διὰ τῶν δύο ῥωθώνων της ἄφθονον ὕδωρ καταπίπτον εἰς κόνιν ὡς τὸ ὕδωρ καταρράκτου.

Ὁ Τρομπὼν ῥίπτεται εἰς μίαν λέμβον μεθ' ἑνὸς πηδαλιούχου καὶ τριῶν ἄλλων συντρόφων. Δευτέρα λέμβος παρασκευάζεται νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ ἵνα τὸν βοηθήσῃ καὶ τῷ παράσχῃ ἐν ἀνάγκῃ τὰ χρειώδη. Ὁ πλοίαρχος καὶ ὁ ὑποπλοίαρχος ἐπιστατοῦσιν εἰς τοὺς χειρισμοὺς τούτους. Ὁ γέρω-Λὰξ πηγαινοέρχεται καὶ ἡ Καρίνα μένει ἐπὶ τοῦ καταστρώματος διὰ νὰ ἴδῃ.

Ἡ φάλαινα ἐβυθίσθη πάλιν καὶ ἐπὶ δέκα περίπου λεπτὰ μένει εἰς τὸ βάθος, καθ' ἃ διατρέχει ἐνίοτε μακρὸν διάστημα. Ἡ πορεία της γίνεται κατάδηλος ἐκ τῆς βαθύτητος τῆς κοίτης, ἣν διορύσσει, ἐκ τοῦ ὁλκοῦ, ὃν, ὡς πλοῖον, διαγράφει, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκ τῶν πτηνῶν, ἅπερ ἵπτανται ὑπεράνω αὐτῆς καὶ παρακολουθοῦσι τὰς κινήσεις της.

Ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναπνοῆς τὴν ἀναγκάζει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων, ἔνθα μένει δύο περίπου λεπτά· τὴν στιγμὴν ἐκείνην πρέπει τις νὰ τὴν κτυπήσῃ. Ἡ φάλαινα ἔχει ὀξυτάτην τὴν ἀκοὴν, διὰ τοῦτο δ' οἱ φαλαινοθῆραι προσπαθοῦσι νὰ ταχθῶσι παρὰ τὰς πλευρὰς τοῦ ζῴου.

Κωπηλατοῦντες μὲ ὅλην των τὴν δύναμιν οἱ λεμβοῦχοι τῆς *Ῥόζας Μαρίας* ἔφθασαν μετ' οὐ πολὺ παρὰ τὴν δίνην τοῦ ῥεύματος ἣν πλέον τὸ κῆτος εἶχε σχηματίσει. Ὁ Τρομπὼν ἵστατο ὄρθιος εἰς τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ πλοιαρίου κρατῶν μὲ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα τὸν βαρύν του κάμακα καὶ μὲ τὴν δεξιὰν τὴν ἁρπάγην καὶ τὰ λοιπά. Καὶ ἦτο τότε φοβερὸς καὶ ὡραῖος ἅμα, διότι εἶχε τὸ ἐπιβλητικὸν κάλλος ἀνδρὸς παρασκευαζομένου ν' ἀγωνισθῇ πρὸς δεινότατον ἀνταγωνιστήν.

Αἴφνης ὑψώθησαν τὰ κύματα καὶ ἑκατέρωθεν διεχύθησαν ἀφροί. Ἡ φάλαινα ἐφάνη ὥς τις νῆσος κινητὴ ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Ὁ Τρομπὼν ἔρριψε τὴν ἁρπάγην, ἧς ἡ αἰχμὴ εἰσέδυσεν εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ τέρατος. Οἱ ἄλλοι ἐκρότησαν τὰς χεῖρας, ἡ Καρίνα ἀπέστρεψε τὴν κεφαλήν. Τὸ πλήρωμα ἠσθάνετο τὰς αὐτὰς συγκινήσεις, ἃς οἱ Ἱσπανοὶ θεώμενοι ταυρομαχίαν· ἀλλ' ὁπόσον μεγαλοπρεπέστερον καὶ μᾶλλον θαυμάσιον τὸ θέαμα τοῦτο τῆς θήρας τῆς φαλαίνης!

Δυστυχῶς μὲ ὅλους τοὺς ἀγῶνάς του ὁ Τρομπὼν ἀπέτυχε· ἡ φάλαινα τραυματισμένη ἠδυνήθη νὰ σωθῇ. Ὁ φαλαινοθήρας ἐπανῆλθεν εἰς τὸ πλοῖον σιωπηλὸς καὶ μελαγχολικός· ἔπιε δύο ποτήρια οἰνοπνεύματος καὶ ἐψιθύρισε· «Ἦτο δι' ἐμὲ κατηραμένον αὐτὸ τὸ ταξείδιον· τὸ ἐνόησα εὐθὺς τὴν πρώτην ἡμέραν ὅτε, ἐν ᾧ μετέβαινα νὰ ἐπιβιβασθῶ, ἀπήντησα τὴν γρηᾶ Βονεφόν. Κακόγρηα! ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν εἶδα καλόν!»

Xavier Marmier

Μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας.

Ἕπεται συνέχεια.

ΔΙΩΡΥΞ ΤΟΥ ΣΟΥΕΖ

Μετάφρασις Α. Μ.

Μεταξὺ τῶν θαυμασίων ἔργων, ἅτινα ἐξετέλεσεν ἡ τῶν νεωτέρων μεγαλοφυΐα, οὐδὲν ἴσως δύναται νὰ παραβληθῇ κατὰ τὴν σπουδαιότητα τῶν ἀποτελεσμάτων καὶ τὸ μέγεθος τῶν ὑπερνικηθέντων προσκομμάτων πρὸς τὸν μέγαν σιδηρόδρομον τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ,[1] τὸν διερχόμενον τὴν ἤπειρον τῆς Ἀμερικῆς καὶ συνδέοντα τὰ παράλια τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ πρὸς τὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ.

Ὑπάρχει ἐν τούτοις ἕν, ἡ θαλασσία διῶρυξ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουὲζ, ὅπερ δὲν ὑπερτερεῖ μὲν ὡς πρὸς τὰ παρεμβληθέντα κωλύματα τοῦ εἰρημένου σιδηροδρόμου, ὑπερτερεῖ ὅμως ὡς πρὸς τὰς ὠφελείας, ἃς παρέσχεν εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν πολιτισμόν.

Ὄντως δὲ, ἐνῷ ὁ σιδηρόδρομος τοῦ Εἰρηνικοῦ καθιστᾷ συντομώτερον ἐπὶ ἡμέρας μόνον τινὰς τὸν περίπλουν τῆς γῆς, ἡ διῶρυξ τοῦ Σουὲζ παρέχει ὁδὸν ὀλίγων μόνον ἡμερῶν πρὸς συγκοινωνίαν τῆς Εὐρώπης μετὰ τῶν δυτικῶν παραλίων τῶν Ἰνδιῶν, ὁδὸν κατὰ $\frac{2}{3}$ βραχυτέραν τῆς διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος τὸ πρότερον διερχομένης.

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς διωρυχῆς, ὁ Λεσσὲψ, ὁ ἐπιφανὴς αὐτὸς ἡγήτωρ τοῦ μεγάλου τούτου ἔργου, εἶχεν ἀπαριθμήσει ὡς ἑξῆς τὰς μελλούσας ὠφελείας τῆς νέας ταύτης ὁδοῦ. «Διὰ τῆς τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουὲζ, θὰ ἔχωμεν, ἔλεγε, συγκοινωνίαν διὰ θαλάσσης μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἐντελῶς εὐθεῖαν. Ἡ πρὸς τὰς Ἰνδίας ὁδὸς θὰ κατασταθῇ συντομωτέρα κατὰ 2,800 λεύγας διὰ τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, κατὰ 3,000 λεύγας διὰ τὰ παράλια τῶν βορείων χωρῶν τῆς Εὐρώπης, κατὰ 4,000 δὲ διὰ τὰς πόλεις τῆς λεκάνης τῆς Μεσογείου. Σήμερον τὸ πλοῖον τὸ ἀποπλέον ἐκ τῶν λιμένων τῆς Δύσεως ὑποχρεοῦται νὰ διατρέξῃ ὁδὸν 6,000 λευγῶν, νὰ διέλθῃ δὶς τὸν Ἰσημερινὸν, πρῶτον μεταξὺ τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀφρικῆς μέλλον νὰ κάμψῃ τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐλπίδος, καὶ δεύτερον, ὅπως προχωρήσῃ μέχρι τῆς Ταπροβένης (Ceylan). Ἡ συντομία αὕτη ἀπήρεσεν εἰς τὴν ἀγγλικὴν πολιτικὴν, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ Γαλλία ἐγγύτερον κειμένη τῶν Ἰνδιῶν, ἤθελεν ὠφεληθῇ πλειότερον τῆς Ἀγγλίας ἐκ τῆς διατομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ, καὶ ἤθελεν οὕτως ἀφαιρέσει ἀπ' αὐτῆς μέγα μέρος τοῦ ἐμπορίου τῶν ἐσχατιῶν τῆς Ἀνατολῆς. Ἐκ τῆς δοξασίας ταύτης ἐμφορούμενοι οἱ ἡμέτεροι γείτονες ἤγειρον παντὸς εἴδους ἐμπόδια εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἐγὼ ὅμως ἤντλησα δυνάμεις ἐκ τῆς Γαλλίας, ἐν αὐτῇ ἀπήντησα ἐμπιστοσύνην, ἥτις θέλει με ὁδηγήσει εἰς τὴν περάτωσιν τοῦ ἔργου. Ἡ Γαλλία δὲ εἴμαρται νὰ ἄρῃ τὴν δόξαν!»

Ὄντως δὲ δὲν ὑπάρχει ἐπιχείρησις, ἧς ἡ δόξα ἀποκλειστικῶς ἀπόκειται εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅσον αὕτη. Ἐπενοήθη τὸ σχέδιον ὑπὸ Γάλλου, ὑποστηρίχθη διὰ κεφαλαίων γαλλικῶν καὶ ἐξετελέσθη διὰ μηχανικῶν γάλλων.

Ἄνευ τῆς ἐπιμονῆς τοῦ Λεσσὲψ, ἡ διῶρυξ δὲν ἤθελε γίνει, διότι οὐδὲν σχέδιον ὅσον αὐτὸ πλειότερον περιερρονήθη, οὐδὲν ἐθεωρήθη ὡς γελοῖον, καὶ τέλος οὐδὲν τόσον κακοβούλως διεκωλύθη.

Πρὶν προβῶμεν εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς διώρυγος καὶ τῶν αὐτόθι ἔργων, ἐκθέτομεν βραχέα τινὰ περὶ τῆς τύχης, ἣν ἔσχον τὰ προγενέστερα σχέδια περὶ διατομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ τούτου.

Ἀπὸ τῶν πρωϊμωτάτων ἔτι χρόνων, λέγει ὁ Φιγκιὲ (Figuier) ἐν τῇ ἀξίᾳ λόγου μελέτῃ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς διώρυγος, τὰ συμφέροντα τοῦ ἐμπορίου εἵλκυσαν τὴν προσοχὴν τοῦ κόσμου εἰς τὴν ἕνωσιν τῆς Μεσογείου μετὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Ἀμφότεραι αἱ θάλασσαι αὗται χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ ἰσθμοῦ 30 λευγῶν· τὸ διάστημα δὲ τοῦτο ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν χρόνων βεβαίως ἦτο μικρότερον· κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα οὐδὲ θὰ ὑπῆρχε κατὰ τὰς πρώτας ἡλικίας τοῦ κόσμου, ὥστε αἱ δύο θάλασσαι ἀρχικῶς συνεκοινώνουν πρὸς ἀλλήλας· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐναπόθεσις ἄμμου καὶ προσχώσεις ὑπὸ τῶν ἑκατέρωθεν θαλασσῶν ῥιπτόμεναι εἰς τὸ διαχώρισμα ὕψωσαν μικρὸν κατὰ μικρὸν τὸν φραγμὸν, τὸν μεταξὺ Αἰγύπτου καὶ Ἀσίας.

Ἱστορικῶς εἶναι βέβαιον ὅτι διῶρυξ ἑνοῦσα τὴν Μεσόγειον μετὰ τῆς Ἐρυθρᾶς ὑπῆρχεν ἐν Αἰγύπτῳ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτάτων ἔτι χρόνων, ἀλλ' ἐ-

1. Τὴν περιγραφὴν τοῦ μεγάλου σιδηροδρόμου τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ ἴδε ἐν τῷ α' τόμῳ τῆς Ἑστίας, σελ. 355.

πεχώσθη ἐκ τῆς ἀμελείας τῶν ἡμιβαρβάρων λαῶν τῶν χωρῶν τούτων.

Ἡ ἕνωσις ὅμως τότε τῶν δύο θαλασσῶν δὲν ἐγένετο ἀμέσως διὰ διώρυγος ἀπὸ τῆς μιᾶς θαλάσσης μέχρι τῆς ἑτέρας διηκούσης, ἀλλὰ διὰ τοῦ Νείλου, ληφθέντος τούτου ὡς διαμέσου, ὥστε ὁ πλοῦς ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην θάλασσαν ἐγίνετο διὰ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ τούτου.

Τὴν κατασκευὴν τῆς ἀρχαίας ταύτης διώρυγος ἤρξατο ὁ Νεκώς, υἱὸς τοῦ Ψαμμητίχου (650 π. Χ.), ἐπεράτωσε δὲ τὸ ἔργον ὁ Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπου μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Περσῶν κατάκτησιν τῆς Αἰγύπτου. Ὁ Ἡρόδοτος, μάρτυς τῶν ὅσων ἀφηγεῖται, εἶδε τὴν διώρυγα λειτουργοῦσαν 50 ἔτη μετὰ τὸν Δαρεῖον. Ἡ διῶρυξ ἤρχετο ἀπὸ τῆς Βουβάστου, πόλεως ἐπὶ τοῦ Νείλου, καὶ ἐτελεύτα εἰς τὸ Πάτουμον, πόλιν ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Οἱ Πτολεμαῖοι διετήρησαν αὐτὴν καὶ ἐβελτίωσαν. Ὁ Στράβων δὲ, ὁ ὁποῖος περιηγήθη τὴν Αἴγυπτον ὀλίγον πρὸ Χριστοῦ, εἶδεν ὡσαύτως τὴν διώρυγα διαπλεομένην ὑπὸ πλοίων. Οἱ Ῥωμαῖοι καὶ μάλιστα ὁ Ἀδριανὸς ἐπηύξησαν αὐτὴν καὶ νέα κατεσκεύασαν ἔργα, ἀλλ' οἱ Καλίφαι, οἵτινες κατ' ἀρχὰς ἐπεσκεύασαν αὐτὴν, κατόπιν ἐγκατέλιπον καὶ φαίνεται ὅτι ὁ δι' αὐτῆς πλοῦς διεκόπη ἐντελῶς ἀπὸ τοῦ 775. Ἔτι καὶ νῦν δ' ἐν Αἰγύπτῳ εὑρίσκονται καταφανῆ καὶ πολυάριθμα ἴχνη τῆς ἀρχαίας ταύτης θαλασσίας ὁδοῦ.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ἐπροτάθη ἡ γνώμη τῆς διατομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ· ὁ περιώνυμος Λεϊβνίτιος παρουσίασεν εἰς τὸν Λουδοβίκον ΙΔ' σχέδιον τοιοῦτον, ἀλλὰ μάτην ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐπὶ τοῦ προκειμένου προέβη εἰς ἐπανειλημμένας προτάσεις παρὰ τῷ σουλτάνῳ.

Κατὰ τὴν εἰς Αἴγυπτον γαλλικὴν ἐκστρατείαν ὁ Ναπολέων ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὸ σχέδιον τοῦτο καὶ διέταξεν ἐπιτόπιον μελέτην τοῦ μέρους, εἰς τοὺς λογίους τοὺς παρακολουθοῦντας αὐτῷ. Τότε ὅμως οὐ μόνον ἡ μικρὰ διάρκεια τῆς γαλλικῆς κατοχῆς διεκώλυσε τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου, ἀλλὰ καὶ πλάνη τις τῶν γάλλων ἐπιστημόνων κατεδείκνυε τὴν πραγμάτωσιν ἀδύνατον. Καθότι ἐπρέσβευον ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τῶν ὑδάτων τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἦτο κατὰ 10 μέτρα ὑψηλοτέρα τῆς ἐπιφανείας τῆς Μεσογείου, ὥστε ἡ διατομὴ τοῦ Ἰσθμοῦ ἤθελε κατακλύσει τὴν Μεσόγειον διὰ τῶν ὑδάτων τῆς Ἐρυθρᾶς. Μεταγενέστεραι δ' ἔρευναι κατέδειξαν ὅτι ἡ διαφορὰ αὕτη τῆς ἰσοσταθμίας δὲν ὑπάρχει, καὶ κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Λαπλὰς (Laplace) ὅλοι οἱ ὠκεανοὶ, οἱ καλύπτοντες τὴν σφαῖραν, ἔχουσι τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον ἐπιφανείας.

Τῷ 1841 καὶ 1847 ἐπανελήφθη ἡ σκέψις περὶ διώρυγος συνδεούσης τὸν Νεῖλον καὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Τῷ 1854 ὅμως ὁριστικῶς ὁ Λεσσὲψ, ἀρχαῖος γενικὸς τῆς Γαλλίας πρόξενος ἐν Καΐρῳ, συνδεόμενος διὰ φιλίας πρὸς τὸν ἀντιβασιλέα Μωχαμὲδ-Σαΐδ, συνέλαβε τὸ μέγα σχέδιον καὶ ἦρε τὴν δόξαν τῆς ἐκτελέσεως. Ὁ Λεσσὲψ δὲν ἀπεδέχθη τὴν γνώμην τῆς συνενώσεως τοῦ Νείλου πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν, ἀλλ' ἠθέλησε νὰ τάμῃ τὸν διαχωρίζοντα τὰς δύο θαλάσσας ἰσθμὸν, καὶ ἀνοίξῃ οὕτω πλωτὴν ὁδὸν διὰ πᾶν πλοῖον, οἱουδήποτε μεγέθους.

Ἐρευνήσας ἐπιμελῶς τὸ ἔδαφος τοῦ Ἰσθμοῦ, κατενόησεν, ὅτι οὐ μόνον εἶναι δυνατὴ ἡ ἐκτέλεσις, ἀλλὰ καὶ σχετικῶς εὔκολος.

Τὴν εὐκολίαν δὲ ταύτην τῶν ἐργασιῶν παρεῖχον αἱ πολλαὶ λίμναι, αἱ κείμεναι ἐπ' αὐτῆς τῆς ὁρισθείσης γραμμῆς τῆς διατομῆς τῆς διώρυγος. Ἡ πρώτη τῶν λιμνῶν τούτων, ἡ Μενζαλὲχ, εἶναι μέγα τέναγος, σχηματιζόμενον ὑπὸ τοῦ Νείλου πρὸς τὴν παραλίαν τῆς Μεσογείου· εἶτα κεῖται ἡ λίμνη Τιμσάχ, οὖσα βαθὺ κοίλωμα τοῦ ἐδάφους, ὅπερ ὁ Λεσσὲψ μετεσχημάτισεν εἰς μεγαλοπρεπῆ λεκάνην, εἶτα ἔρχονται αἱ Πικραὶ λίμναι, αἵτινες ἡνοῦντο ἐπὶ τῶν Φαραῶ μετὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

Διὰ τῶν λιμνῶν τούτων τὸ μῆκος τοῦ Ἰσθμοῦ, συγκείμενον ἐξ 120 χιλιομέτρων, ἐμειοῦτο εἰς 80 χιλιόμετρα στερεᾶς γῆς πρὸς ἀνασκαφήν. Ἡ ἐργασία ὅμως αὕτη ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ ἐν μέσῳ χώρας ποῦ μὲν ἀμμώδους ποῦ δὲ βραχώδους, ἐντελῶς δὲ ἀνύδρου, καὶ σπανιζούσης ἐπιτηδείων· αἱ δὲ ἐλλείψεις αὗται ὑπὸ τὸν καυστικὸν ἥλιον τῶν μερῶν τούτων καθίστων τὴν ἐργασίαν ἀδύνατον εἰς τοὺς εὐρωπαίους ἐργάτας, κοπιωδεστάτην δὲ εἰς τοὺς ἐγχωρίους.

Ἐν τούτοις, διαχαραχθείσης ἐντελῶς τῆς γραμμῆς τῆς διώρυγος, τῇ 25 Αὐγούστου 1859 ὁ Λεσσὲψ ἐτέλεσεν ἐπισήμως τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν, αὐτὸς πρῶτος δι' ἀξίνης σκάψας ἐπὶ τοῦ ἐρήμου ἐκείνου ἐδάφους, καὶ εἰπὼν εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν ἐργάτας· «Ἐν ὀνόματι τῆς Παγκοσμίου Ἑταιρίας τῆς θαλασσίας διώρυγος τοῦ Σουὲζ ἀρχόμεθα ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης τῆς σκαφῆς, διὰ τῆς ὁποίας θὰ ἀνοιχθῶσιν αἱ πύλαι τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς Δύσεως.

»Ἕκαστος ὑμῶν ἂς δώσῃ τὸ πρῶτον κτύπημα τῆς σκαπάνης. Ἀναλογίσθητε ὅτι δὲν πρόκειται μόνον ἐνταῦθα νὰ ἀνακινήσητε τὸ χῶμα, ἀλλ' ὅτι αἱ ἐργασίαι ὑμῶν θὰ φέρωσι τὴν εὐημερίαν εἰς τὰς οἰκογενείας καὶ τὴν πατρίδα ὑμῶν.»

Ἐξελέξαντο δὲ ὡς σημεῖον ἀναστομώσεως τῆς διώρυγος πρὸς τὴν Μεσόγειον τὸ μέρος ἔνθα τὰ νῦν κεῖται ὁ ἀκμάζων λιμὴν τοῦ Πὸρτ-Σάϊτ. Αὐτόθι δὲ τὸ πρὶν ὑπῆρχε ταινία ἄμμου πλάτους 100-150 μέτρων, ὕψους δὲ μικρὸν ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ τῆς λίμνης Μενζαλὲχ, ἔνθα ἔκειντο ἄθλιαί τινες καλύβαι ἁλιέων, τῶν μόνων κατοίκων τῶν ἐρήμων ἐκείνων παραλιῶν.

Ἀρξαμένων ἐντεῦθεν τῶν ἐργασιῶν, μετ' οὐ πολὺ τὸ πόσιμον ὕδωρ ἐξέλιπεν, οἱ δὲ ἐγχώριοι ἐργάται ἐλιποτάκτουν καθ' ὁμάδας. Ὁ Λεσσὲψ ἐκόμισεν ἀμέσως μηχανὰς, δι' ὧν ἀπέσταζε τὸ ἀναγκαῖον ἐκεῖ ὕδωρ, οὕτω δὲ κατώρθωσε νὰ ἐπαναφέρῃ τοὺς ἐργάτας.

Κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη μικρὸν μόνον καὶ ἀσήμαντον τμῆμα τῆς διώρυγος ἀνεῴχθη· διεκώλυσαν δὲ τὴν πρόοδον τῆς ἀνασκαφῆς αἱ προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι, αἱ ἀπαιτούμεναι διὰ τοιοῦτον γιγάντειον ἔργον. Ἔπρεπε νὰ μελετηθῇ ἐπιμελῶς τὸ ἔδαφος, νὰ κατασκευασθῶσιν ἀποθῆκαι, ἐργοστάσια, παραπήγματα, ἀποθῆκαι ὑλικοῦ, κατασκηνώσεις, νοσοκομεῖα, οἰκήματα διὰ τοὺς εὐρωπαίους ὁδηγοὺς τῶν ἔργων, τέλος ἔπρεπε νὰ ἀνοίξωσι λατομεῖα, νὰ ὀρύξωσι φρέατα, καὶ νὰ συναθροίσωσιν ἄπειρον ὑλικὸν μηχανῶν καὶ προμηθειῶν παντὸς εἴδους. Ὅπως δώσωμεν δὲ γνῶσίν τινα τῶν προπαρασκευῶν, ἀρκεῖ νὰ σημειώσωμεν ὅτι τὸ μηχανικὸν πριονιστήριον τῶν ὑπὸ τῶν μηχανικῶν τῆς ἑταιρίας αὐτόθι ἱδρυθὲν ἔπρεπε νὰ κατασκευάσῃ ἐν διαστήματι ὀλίγων μηνῶν 13,800 μονότροχα ἁμάξια καὶ νὰ κόψῃ ὑπὲρ τὰς 20,000 χονδρὰς σανίδας, μαδέρια.

Τῷ 1861 κατώρθωσαν νὰ κατασκευάσωσι τὸν λιμένα (havre) τοῦ Πὸρτ-Σάϊτ, αὐτὸς δὲ ὁ τόπος, ὁ τὸ πρὶν ἔρημος, αἰφνιδίως κατῳκίσθη ὑπὸ 2,000 ψυχῶν. Αἱ ἐργασίαι μετὰ τοῦτο ἐπροχώρησαν πρὸς τὴν λίμνην Τιμσάχ.

«Ποτὲ, γράφει περιηγητὴς ἐπισκεφθεὶς τὴν διώρυγα ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν, ἡ εἰκὼν μυρμηκιᾶς δὲν ἠδύνατο νὰ ληφθῇ ὡς παρομοίωσις ἢ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὅπως παραστήσῃ τὴν πληθὺν καὶ τὴν κίνησιν τῶν ἐργατῶν, τῶν ἀναβαινόντων καὶ καταβαινόντων ἐν τάξει τὰς κεκλιμένας παρειὰς τῆς διώρυγος.

»Οἱ ἐργάται εἰσὶ τὸν ἀριθμὸν 12,000, ἐργαζόμενοι ἐπὶ γραμμῆς τινων χιλιομέτρων· ἐκ τούτων οἱ μὲν σκάπτουσι τὴν κοίτην τῆς διώρυγος, οἱ δὲ ἀφαιροῦσι τὸ χῶμα διὰ κοφίνων, οὓς μεταβιβάζουσιν ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα.»

Αἱ ἐργασίαι ἐξηκολούθουν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός. Τὴν νύκτα οἱ ἐργαζόμενοι ἐφωτίζοντο ὑπὸ δᾳδῶν κατεσκευασμένων ὑπὸ κλάδων δένδρων περιαλειμμένων ὑπὸ λίπους.

Τὸ πόσιμον ὕδωρ ἦτο τὸ κεφαλαιῶδες ζήτημα πάσης αὐτῆς τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐν αὐτῇ, οὕτως εἰπεῖν, τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ, καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἀμμωδῶν ἐρήμων. Τούτου ἕνεκα ἀπὸ τοῦ 1861 ὁ Λεσσὲψ κατεσκεύασε διώρυγα 35 χιλιομέτρων μήκους, πλάτους 12 μέτρων καὶ βάθους ἑνὸς καὶ 20 ἑκατοστῶν, δι' ἧς διωχέτευσε τὸ πόσιμον ὕδωρ τοῦ Νείλου μέχρι τῆς λίμνης Τιμσάχ. Ἤρκει δὲ αὕτη καὶ μόνη ἡ διῶρυξ, ἡ κατασκευασθεῖσα ἐν βραχεῖ χρονικῷ διαστήματι, νὰ διεγείρῃ τὸν θαυμασμὸν, ἂν δὲν παρέκειτο αὐτῇ ἡ τοῦ Σουέζ.

Τούτου γενομένου αἱ ἐργασίαι ἐπροχώρησαν ταχύτερον· τῇ δὲ 18 Νοεμβρίου 1862 δὲν ὑπελείπετο ἢ ἓν κτύπημα σκαπάνης ὅπως εἰσρεύσωσι τὰ ὕδατα τῆς Μεσογείου εἰς τὴν λίμνην Τιμσάχ. Τοῦτο δὲ ἐδόθη δι' ἐπισήμου τελετῆς παρόντων ἀπείρων θεατῶν προσκεκλημένων.

«Ἐν ὀνόματι τῆς Α. Ὑψηλότητος τοῦ Μωχαμὲδ-Σαΐδ, εἶπεν ὁ Λεσσὲψ, διατάσσω νὰ εἰσέλθωσι τὰ ὕδατα τῆς Μεσογείου εἰς τὴν λίμνην Τιμσάχ, τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ.»

Μόλις εἶπε τοῦτο ἀνεῴχθη διὰ τῶν σκαπανῶν τὸ διαχώρισμα, τὸ δὲ ὕδωρ ὥρμησε κοχλάζον εἰς τὴν νέαν ὁδόν. Τότε πάραυτα ἡ λίμνη Τιμσάχ, ἡ οὖσα τὸ πρὶν ἕλος νοσῶδες ἀπεξηραμένον, μετεσχηματίσθη εἰς μικρὰν θάλασσαν διαυγοῦς ἐπιφανείας, ἐφ' ἧς δύνανται νὰ πλέωσι τὰ μεγαλείτερα πλοῖα.

Μέχρι τοῦ χρόνου τούτου ἡ διῶρυξ εἶχε μῆκος 75 χιλιομέτρων, ὑπελείπετο δὲ νὰ ἀνασκαφῇ ὁ Ἰσθμὸς μέχρι τοῦ Σουέζ. Αἱ ἐργασίαι ἔκτοτε ἐδιπλασιάσθησαν, εἰργάζοντο δὲ ἐκ τῶν δύο ἀντιθέτων μερῶν οἱ μὲν ἐκ τῆς λίμνης Τιμσὰχ πρὸς τὰς Πικρὰς λίμνας, οἱ δὲ ἐκ τοῦ Σουὲζ ἀναβαίνοντες πρὸς τὸ αὐτὸ σημεῖον.

Τέλος τῇ 16 Αὐγούστου 1869, δέκα ἀκριβῶς ἔτη ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως, τὰ ὕδατα τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τὰ τῆς Μεσογείου ἐρρίφθησαν εἰς τὰς Πικρὰς λίμνας. Μετὰ δέ τινας μῆνας ἡ διῶρυξ παρεδόθη εἰς τὴν ναυτιλίαν, καὶ ἤδη τὰ μεγαλείτερα πλοῖα τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν διέρχονται αὐτὴν ἀνέτως ἀπὸ τῆς μιᾶς θαλάσσης μέχρι τῆς ἑτέρας.

«Δέκα ἔτη, λέγει ὁ Φιγκιὲ, ἤρκεσαν ὅπως μεταβάλωτιν ἔρημον τόπον εἰς χώραν διατεμνομένην ὑπὸ σιδηροδρόμων, καὶ διαπλεομένην ὑπὸ λέμβων καὶ πλοίων πάντων τῶν ἐθνῶν. Οἱ κάτοικοι τοῦ Ἰσθμοῦ, ἐλάχιστοι τὸ πρὶν τὸν ἀριθμὸν, σήμερον ἀνέρχονται εἰς 43,000, ἐξ ὧν 23,000 Εὐρωπαῖοι. Τρεῖς σπουδαῖαι πόλεις ἐφύησαν οὕτως εἰπεῖν ἐκ τῆς γῆς, τὸ Πὸρτ-Σάϊτ καὶ τὸ Σουὲζ εἰς τὰ δύο ἄκρα τῆς διώρυγος, καὶ ἡ Ἰσμαϊλία ἐν τῷ μέσῳ παρὰ τὴν λίμνην Τιμσάχ.

»Τὸ μῆκος τῆς διώρυγος εἶναι 150 χιλιομέτρων, τὸ πλάτος δὲ 100 μέτρων. Διὰ πᾶσαν αὐτῆς τὴν ἀνόρυξιν ἐξωρύχθη χῶμα 75 ἑκατομμυρίων κυβικῶν μέτρων. Σώματα τηλεγράφων, στήλας πρὸς δέσιν τῶν κάλων τῶν πλοίων, οἰκήματα παντοῖα βλέπει τις καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς διώρυγος. Ἀντὶ τῆς σιωπῆς τῆς ἀρχαίας ἐρημίας εὑρίσκει τις σήμερον ἐκεῖ τὴν κίνησιν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὸν θόρυβον τῆς ζωῆς.»

Ἐν Πὸρτ-Σάϊτ τὰ πλοῖα εἰσὶν ἀσφαλῆ, φάρος δὲ αὐτόθι ἐγερθεὶς ὁδηγεῖ τὴν πορείαν των. Παρὰ τὰς ὄχθας δὲ τῆς λίμνης Τιμσὰχ, ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ Ἰσθμοῦ, ἠγέρθη πόλις κληθεῖσα Ἰσμαϊ-

λία πρὸς τιμὴν τοῦ παρόντος Ἀντιβασιλέως, διὰ τῆς ὁποίας διέρχονται ἡ θαλασσία διῶρυξ, ἡ διῶρυξ τοῦ ποσίμου ὕδατος καὶ οἱ σιδηρόδρομοι τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ Καΐρου. Ἡ νέα πόλις εἶναι καθαρὰ, πλήρης ζωῆς, ὁμοιάζουσα πρὸς ὅασιν ἐν μέσῳ ἐρήμου. Ἂν δύναταί τις νὰ μαντεύσῃ, τὸ μέλλον τῆς πόλεως ταύτης ἔσται μέγα. Ἐπὶ τοῦ ἑτέρου δὲ ἄκρου τῆς διώρυγος πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν κεῖται ἡ πόλις Σουὲζ, ἄλλοτε ἀφανὲς χωρίον, πτωχὸν, κεκρυμμένον ἐν τῇ ἄμμῳ, ἀφθονοῦσα παντὸς ἀναγκαίου διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν. Αὐτόθι δὲ καταλήγουσιν ἡ διῶρυξ τοῦ γλυκέος ὕδατος καὶ ὁ σιδηρόδρομος καὶ προσορμίζονται τὰ ἐξ Ἰνδιῶν καὶ Αὐστραλίας προερχόμενα πλοῖα. Ἡ πόλις αὕτη ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της θ' ἀποβῇ τὸ κέντρον τοῦ διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας.

Πάντα ταῦτα εἰσὶν ἔργον δέκα ἐτῶν, ἔργον παμμέγεθες, μόνον ἱκανὸν νὰ τιμήσῃ τὸν αἰῶνα ἐν ᾧ ἐτελέσθη, καὶ ὅπερ περιέβαλε δι' αἰωνίου δόξης τὸ ὄνομα τοῦ δημιουργοῦ αὐτοῦ, τοῦ περιφανοῦς Φερδινάνδου Λεσσέψ.

Ὁ Ἰσθμὸς τοῦ Σουὲζ γενόμενος ἤδη ἐμπορικὴ ὁδὸς μεταξὺ Ἀσίας καὶ Εὐρώπης εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν εὐημερίαν τοῦ κόσμου, ἡ δὲ κλεῖσις αὐτοῦ θέλει εἶσθαι συμφορὰ παγκοσμία.

*
* *

Καταχωρίζομεν ὧδε πίνακα συγκριτικὸν τῆς ἀποστάσεως τῶν διαφόρων λιμένων τῆς Εὐρώπης *μέχρι Βομβάης* διὰ τῶν θαλασσίων ὁδῶν, τῆς διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος καὶ διὰ τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ.[1]

Λιμένες	Διὰ τοῦ ἀκρωτηρ. τῆς Καλῆς Ἐλπίδος	Διὰ τῆς διώρυγος τοῦ Σουὲζ	Συντόμευσις ἀποστάσεων
	Λεῦγαι	Λεῦγαι	Λεῦγαι
Κωνσταντινούπολις	6,100	1,800	4,300
Σῦρος	5,930	1,630	4,300
Μελίτη	5,840	2,062	3,778
Τεργέστη	5,960	2,340	3,620
Μασσαλία	5,650	2,374	3,276
Γάδειρα	5,200	2,224	2,976
Λισσαβῶνα	5,350	2,500	2,850
Βουρδίγαλα	5,650	2,800	2,850
Ἄβρη	5,800	2,824	2,976
Λονδῖνον	5,950	3,100	2,850
Λιθερπούλη	5,900	3,050	2,850
Ἀμστελόδαμον	5,950	3,100	2,850
Πετρούπολις	6,550	3,700	2,850
Νέα Ὑόρκη	6,200	3,761	2,439
Νέα Αὐρηλία	6,450	3,724	2,726

1. Ἐλήφθη ἐκ τῆς μονογραφίας «Περὶ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουὲζ» τοῦ Μ. Η. Πανᾶ, πρώην ὑποπροξένου τῆς Ἑλλάδος ἐν Πὸρτ-Σάϊτ. 1869.

ΑΙ ΠΥΡΚΑΪΑΙ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

—

Εἶνε μεσονύκτιον Δεκεμβρίου μηνός· αἱ τῆς χιόνος νιφάδες στοιβάζονται ἀλλεπάλληλοι ἐπὶ τῶν στενωπῶν τοῦ *Τσουκοὺρ* καὶ τοῦ *Σαρμασίκ*. Ἐπιστρέψας δὲ πρὸ μιᾶς ὥρας ἀπὸ τῆς λέσχης ἢ τοῦ θεάτρου, ἔκλεισας ἤδη τὸ βιβλίον σου, ἢ ἀπέθεσας ἐπὶ τῆς παρακλινιδίου τραπέζης τὸ journal, καὶ, σβέσας τὸν λύχνον σου, ἐχώθης ὅλος ὑπὸ τὸ παχὺ σκέπασμα τοῦ ἐγωϊσμοῦ σου (τῆς κλίνης σου ἤθελα νὰ εἴπω), καὶ, βαυκαλισθεὶς πρὸς ὀλίγον ὑπὸ τῶν ἀριθμητικῶν ὑπολογισμῶν τῶν ἐν τῷ κιβωτίῳ σου χιλιάδων, ἢ τῶν πολιτικῶν σου συνδυασμῶν, ἢ τῶν κερδοσκοπιῶν τῶν consolidés καὶ τῆς bourse, παρεδόθης ὅλος εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Μορφέως, ἄφθονον καταχέοντος ἐπὶ τῶν βλεφάρων σου τὴν ναρκωτικὴν αὐτοῦ μήκωνα. Ἴσως ἤδη καὶ οἱ ὄνειροι ἐτοποθέτησαν πρὸ τῆς ἀκοιμήτου φαντασίας σου τὸ πολυποίκιλον αὐτῶν *καλειδοσκόπιον*, φιλοτιμούμενοι πρὸς ἀλλήλους τίς νὰ σὲ τέρψῃ ἀπατηλότερον, ὅταν αἴφνης φωνὴ τραχεῖα, φωνὴ Στέντορος, ἀποσοβεῖ ἐν ῥιπῇ ὀρθαλμοῦ τὸν δειλὸν αὐτῶν ὅμιλον, καὶ τὸ τρομερὸν *γιαγκὶν βὰρ* σὲ ἀνατινάζει ἐπὶ τῆς κλίνης· βλέπεις ὅτι τὸ δωμάτιόν σου δὲν φέγγει, καὶ ἀκροᾶσαι τοῦ φύλακος, προσαναγγέλλοντος τὸ ποῦ, καὶ ἐξαναπίπτεις ἐπὶ τῆς κλίνης σου, στρέφων ἀπὸ τοῦ ἄλλου μέρους· ἔχασας ἡμιώριον ὕπνου καὶ... τίποτε περισσότερον. Ἀλλὰ πολλάκις συμβαίνει τὸ ἐναντίον, καὶ, διϋπνισθεὶς ἔντρομος, ἐὰν καὶ διϋπνισθῇς ὅλως, βλέπεις φεγγοβολοῦντα τὸν κοιτῶνά σου· ἡ πυρκαϊὰ ἐξεῤῥάγη... τρεῖς οἰκίας παρέκει· ἂς μὴ εἴπω ἐντὸς αὐτῆς. Οἱ ὑπηρέται ἀναιβοκαταβαίνουσι τρέχοντες καὶ φωνάζοντες καὶ συμπατοῦντες ἀλλήλους, χωρὶς κἀνεὶς νὰ ἠξεύρῃ τί λέγει. (Σημειωτέον ὅτι ἕκαστος αὐτῶν ἡτοίμασεν ἤδη τὸ κιβώτιον καὶ τὸν στρωματόδεσμόν του). Ἡ γειτονία, ὅλη ἐπὶ ποδὸς, μεταφέρει τὰ ἔπιπλά της· ὁ μὲν, ἀνυπόδητος ἢ ἑτεροσάνδαλος, φορῶν ἐξανάστροφα τὴν γοῦναν ἢ τὸν κοιτώνιον χιτῶνά του, σύρει ἀσθμαίνων τὸ *σεπέτιον* μετὰ τῶν ἀξιοτιμοτέρων του πραγμάτων· ὁ δὲ, κρατῶν ἐν θριάμβῳ τὸν σκουπιδολόγον τῆς οἰκίας, ἢ σφίγγων ὑπὸ μάλης τὴν ἐσχάραν τοῦ μαγειρείου, ὅ,τι τοῦ ἔτυχε δηλαδὴ ἐμπρὸς, νομίζων ὅτι σώζει τὸ κειμηλιούχιόν του, τρέχει παραζαλισμένος, χωρὶς νὰ ἠξεύρῃ ποῦ· ἄλλος, φορτώσας ἤδη τρεῖς ἢ τέσσαρας ἀχθοφόρους, τοὺς ἀκολουθεῖ δεδεμένους πρός τε ἀλλήλους καὶ ἑαυτὸν, μήπως παρεκφύγωσι, *κατὰ λάθος*, μετὰ τῶν πραγμάτων του· οὗτος εἶνε ὁ φρονιμώτερος. Ἀλλ' αἱ γυναῖκες; ἀλλὰ τὰ παιδία; ἀλλ' οἱ ἀσθενεῖς; ἀλλ' οἱ γέροντες;... Ἡ χιὼν ἐν τοσούτῳ ἐξακολουθεῖ· ὁ βορρᾶς μαίνεται συρίζων· ὁ φρικώδης αὐτοῦ βρόμος κατασιγάζει τὰς ὀλολυγὰς τῶν γυναικῶν

καὶ τὰς οἰμωγὰς τῶν συζύγων. Οὗτος ἐδῶ ἐρωτᾷ διὰ τὴν γυναῖκά του, ἥτις ἐν τούτοις, ἡμίγυμνος, μετὰ τοῦ βρέφους ἐν ταῖς ἀγκάλαις καὶ δύο ἄλλων παρακολουθούντων καὶ κρατούντων αὐτὴν ἀπὸ τοῦ κρασπέδου, ἔλαβε τὴν ἐναντίαν ὁδὸν καὶ εὗρεν ἄσυλον ἐν οἰκίᾳ φίλης· ἐκεῖνος ἐκεῖ λογοπραγεῖ μετὰ τῶν πυροσβεστῶν διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς οἰκίας του, ἀπὸ τῆς ὁποίας μόλις ἐξῆλθον πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος οἱ βαφεῖς. *Δέκα χιλιάδας γρόσια!* Σᾶς δίδω τρεῖς, ἢ τέσσαρας, ἐξ· συμφωνοῦσιν εἰς τὰς ἕξ, καὶ αἱ ἀντλίαι παρατάττονται περὶ τὴν οἰκίαν· ἀλλὰ ποῦ νερόν; ἂς χαίρουν οἱ ὑδροφόροι! Τρίτος ἄλλος, μεταφέρει, νέος Αἰνίας, τὸν ποδαγρὸν πατέρα του ἐπωμάδιον· ἄλλος βοηθούμενος ὑπὸ τριάκοντα-τεσσαράκοντα λεπτουργῶν, διέσωσεν ὄχι μόνον ὅλα του τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ τὰ θυρώματα καὶ τὰ κάγκελλα καὶ τὰς κλίμακας καὶ τὰ ὑαλία καὶ τοὺς κεράμους πολλάκις τῆς οἰκίας του, καὶ ἀφῆκε θυσίαν εἰς τὸ πῦρ μόνον τὸν σκελετόν της· οὗτος εἶνε συνήθως... *Κάλφας*. Ἀλλ' ἡ σύζυγος τοῦ μακαρίτου ἀρχιτέκτονος Κομνηνοῦ εἶχε μείνει εἰς τὸ ἐπάνω πάτωμα τῆς οἰκίας μόνη, ἐν ᾧ τὸ κάτω ἐκαίετο· τρέχει ἀπηλπισμένη καὶ ἐκτὸς ἑαυτῆς ἀπὸ τούτου πρὸς ἐκεῖνο τὸ παράθυρον· οἱ ἐργάται, ὑπὲρ τοὺς διακοσίους ὑποκάτωθεν, τὴν φωνάζουν: Πέσε, κερά! ἡμεῖς σὲ πιάνομεν εἰς τὰ χέρια! Προκύπτει ἀλλ' ἰλιγγιᾷ πρὸς τὸ ὕψος· ἡ οἰκία ἦτον τρίστεγος! ἡ φλὸξ ἐν τοσούτῳ ἀναλάμπει πρὸς τὸν ὄροφον, τὸ δάπεδον τρίζει, ὁ καπνὸς τὴν συμπνίγει, κλείει τοὺς ὀφθαλμοὺς, κράζει σταυροκοπουμένη: «Μνήσθητί μου, Κύριε!» καὶ ἀρίνει ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ παραθύρου εἰς τὸ κενὸν· πεντακόσιαι χεῖρες, συγκρατοῦσαι στρώματα καὶ παπλώματα, τὴν ὑποδέχονται κάτωθεν, ἀναισθητοῦσαν, πλὴν ἀσινῆ. Δὲν εἶχες τὴν αὐτὴν τύχην, ἀξιοθρήνητε Ῥαλοῦ Μάνου! ἀρχηγέτις οἰκογενείας πολυαρίθμου, σεβαστὴ καὶ ὀνομαστὴ καὶ διὰ τὸ γένος (Ὑψηλαντὶς πατρόθεν), καὶ διὰ τὸν πλοῦτον, καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν, καὶ διὰ τὴν φρόνησιν, καὶ διὰ τὰς ἀρετάς της, ὧν προεξῆρχεν ἡ πρὸς τὰ θεῖα εὐλάβεια, ἔγεινε πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν παρανάλωμα τοῦ πυρὸς μετὰ δύω υἱῶν, μιᾶς θυγατρὸς, ὀκτὼ ἐγγόνων, μιᾶς νύμφης καὶ τεσσάρων οἰκογενῶν! καὶ τὰ Θεραπεῖα φρίττοντα εἶδον τὴν ἐπιοῦσαν δεκαεπτὰ ἀπηνθρακωμένα λείψανα, ἀνορυχθέντα ἐκ τοῦ καπνίζοντος ἀκόμη πελωρίου μεγάρου! Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν τὴν ἐπιοῦσαν εἰς τὸ θέατρον τοῦ δεινοῦ· ἡ ὑστεραία πυρκαϊᾶς ἐν Κωνσταντινουπόλει εἶνε διὰ τὸν παρατηρητὴν, διὰ τὸν φιλόσοφον, θέρος σκέψεων. Ὑποκάτωθεν σκηνῶν, ἢ ἐν τῷ ὑπαίθρῳ, μεταξὺ τοῦ κυπαρισσῶνος καὶ... τῶν μνημάτων, μυρολογοῦσιν οἰκογένειαι ὁλόκληροι! Εὐδαίμων καὶ τρισευδαίμων, ὅστις, ἐν τοιαύταις συμφοραῖς, ἔχει καρδίαν χριστιανοῦ καὶ τὸ βαλάντιον πλῆρες! ἀλλ' ὁ ἐνδεής; αὐτὸς βλέπει καὶ... κλαίει· κλαίει οἰκτείρων, κλαίει θαυμάζων. Ἂς ἔμβωμεν ἐντὸς τῆς πλησιεστέρας σκηνῆς· σπαραξικάρδιον θέαμα! ἡ γραία προμήτωρ, ὑπερεννενηκοντοῦτις, παραληρεῖ καὶ ζητεῖ νὰ φάγῃ· τρία-τέσσαρα κοράσια τρέμουσι περὶ τὴν μητέρα ὑποκάτωθεν παντοδαπῶν σκεπασμάτων, ἥτις ἐν τούτοις θηλάζει τὸ νεογνόν· κάτωχρος, ἡμιθανὴς, δὲν ἔχει δύναμιν οὔτε τὰ δάκρυά της νὰ ἀπομάξῃ, καὶ ἐρωτᾷ ἐκ διαλειμμάτων μετὰ φωνῆς διακοπτομένης ὑπὸ λυγμῶν περὶ τοῦ συζύγου της, ὅστις ὅμως, φιλονεικῶν πρὸς τὸ πῦρ καὶ τὸ τελευταῖόν του σκεῦος... ἔμεινεν ἐντὸς τῆς οἰκίας! τίς τολμᾷ νὰ τὸ εἴπῃ εἰς τὴν σύζυγον; Ἂς ἐξέλθωμεν. Περὶ τὴν ῥίζαν μιᾶς κυπαρίσσου κεῖνται σεσωρευμένα τραπέζια πολυτελῆ, μεταβληθέντα εἰς τρίποδας, θρονία, τῶν ὁποίων ἐλλείπει τὸ ἐρεισίνωτον· σκεύη, τὰ ὁποῖα, μηδέποτε πρότερον γειτονεύσαντα, ἀποροῦσι πῶς εὑρέθησαν νῦν παρ' ἄλληλα· ὁ καθρέπτης παρὰ τὸ τήγανον, τὰ βιβλία ἐντὸς σκάφης, ὁ λέβης ὑπὸ τὸ κλειδοκύμβαλον. Τὰ βοηθήματα ἐν τοσούτῳ καταφθάνουσι πανταχόθεν· ἡ φιλανθρωπία μεγεθύνεται πρὸς τὸ ὕψος τοῦ δεινοῦ. Τὰ θρησκευτικὰ μίση σιωπῶσιν· ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει διάκρισις φρονήματος· ἐγὼ σήμερον δι' ἄλλον, καὶ ἄλλος αὔριον δι' ἐμέ· μήπως τὸ πῦρ διακρίνει τὴν Ὀθωμανικὴν τῆς Ἰουδαϊκῆς οἰκίας; Οἱ ἐπίτροποι τῶν ἐκκλησιῶν, οἱ μουτεβελῆδες τῶν τζαμίων, τρέχουσιν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ὁμίλου πρὸς τὸν ἄλλον· οἱ πρωτομαγίστορες τῶν συντεχνιῶν, οἱ ἔφοροι τῶν Ἀδελφοτήτων, οἱ ἀρτοπῶλαι, οἱ κρεωπῶλαι, οἱ παντοπῶλαι, κἀνεὶς δὲν μένει ἀσυντελής· αἱ οἰκίαι ἀνοίγουσι πρόθυμοι τὰς θύρας των εἰς τὰ θύματα τοῦ δεινοῦ· αἱ γυναῖκες, αἱ γυναῖκες πρὸ πάντων, τὸ ἥμισυ τοῦτο εὐγενέστερον μέρος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀνοίγουσι πρὸ τῶν ἐρμαρίων καὶ κιβωτίων τὰς καρδίας των, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀρύονται τὰς παρηγόρους ἐκείνας φράσεις, τὰς ὁποίας αὐταὶ μόναι γνωρίζουσι πῶς νὰ καταστήσωσι μειλιχιωτέρας· χιτώνια καθάρια, τροφὴ εὔχυμος, γλυκύσματα διὰ τὰ παιδία, τίποτε δὲν λησμονεῖ ἡ προμηθὴς γυναικεία συμπάθεια. Παρήγορον θέαμα, τὸ ὁποῖον ἂς μὴ σκοτίσωμεν, ἀναφέροντες τοὺς τρισαθλίους ἐκείνους, ὅσοι, ἔρμαιον ἡγούμενοι τὴν κοινὴν συμφορὰν, τρέχουσιν, ὡς οἱ λύκοι ἐν καιρῷ καταιγίδος, ὅπως ὠφεληθῶσιν ἐκ τοῦ θορύβου, ὑφαιρούμενοι ὅ,τι εὕρωσι. Βεβαίως ὁ Βεελζεβοὺλ μειδιᾷ σεσηρὼς εἰς τὴν θέαν ταύτην, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου τὰ φωτεινὰ τῶν Ἀγγέλων πνεύματα ἀναφέρουσιν εἰς τὸν οὐρανὸν ὡς θυμίαμα τὰς παντοίας τῶν φιλανθρώπων ἀγαθουργίας. Τίς ἄρα ἔσται ἡ πανολβία ἐκείνη γενεὰ, εἰς ἣν ἀπόκειται νὰ ἴδῃ πεπληρωμένον τὸ εὐτυχῶς ἀπό τινων χρόνων ἀρχὴν λαβὸν ἔργον τῆς Κυβερνήσεως, καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπηλλαγμένην τοῦ ἐγγενοῦς εἰς αὐτὴν δεινοῦ τῶν πυρκαϊῶν, δι' ἀναπεπτα-

μένων ὁδῶν, διὰ λιθοκτίστων συνοικιῶν, διὰ περιοχῶν καὶ πλατειῶν εὐρυχώρων, διὰ μεγάλων πρὸ πάντων δεξαμενῶν καὶ... *ἀφθόνου ὕδατος*;[1]

ΔΙΑΘΗΚΗ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΟΥΧΟΥ

Ἐν Παρισίοις ἀπέθανε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ὁ κ. Dupont. Ὁ προσηνοῦς καὶ ὁμιλητικοῦ χαρακτῆρος γέρων εἶχε περιουσίαν ἐν μετρητοῖς δύο τοὐλάχιστον ἑκατομμυρίων, καὶ πρὸς τούτοις ἔπαυλιν ἐν Passy διὰ καλλιτεχνικῶν ἔργων κάλλιστα διακεκοσμημένην. Ἐπειδὴ ὁ κ. Dupont πρὸ ἐτῶν ἀπώλεσε τὴν σύζυγόν του καὶ οὔτε τέκνα, οὔτε συγγενεῖς εἶχεν, οἱ πολυπληθεῖς αὐτοῦ φίλοι ἦσαν φυσικῶς λίαν περίεργοι διὰ τὸ περιεχόμενον τῆς διαθήκης. Ἡ περιέργεια δὲ ηὔξησε, διότι ὁ κ. Dupont κατὰ τοὺς τελευταίους πρὸ τοῦ θανάτου του μῆνας, πρὸς ἀγαπητοὺς φίλους ὡς καὶ πρὸς ἀπομεμακρυσμένους συγγενεῖς ἐξεφράσθη, ὅτι θὰ μάθωσί ποτε μετὰ πόσης προσοχῆς προσεπάθησε νὰ φανῇ εὐγνώμων πρὸς πᾶσαν ἐπιδειχθεῖσαν αὐτῷ *ἀληθῆ* συμπάθειαν.

Ὁ κ. Dupont ἦτο πάντοτε φιλόξενος, φίλοι δὲ καὶ συγγενεῖς ἐν περιστάσεσιν ἀληθοῦς καὶ ἀναιτίου στενοχωρίας εὕρισκον αὐτὸν πάντοτε προθυμότατον καὶ γενναιότατον προστάτην.

Τεσσαράκοντα γυναῖκες καὶ ἄνδρες διαφόρου ἡλικίας ἔλαβον εὐθὺς μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ κ. Dupont πρόσκλησιν παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου Δ., τοῦ πολυετοῦς δικαστικοῦ συμβούλου του, ἵνα μεταβῶσι παρ' αὐτῷ καὶ ἀκούσωσι κατὰ τὴν ἀξίωσιν τοῦ διαθέτου τὸ περιεχόμενον τῆς διαθήκης. Κατ' αὐτὴν εἶχον ἐγκαταστῆ γενικοὶ κληρονόμοι οἱ πτωχοὶ τῆς πόλεως τῶν Παρισίων, ἐλάμβανον δὲ κατὰ τοὺς ὅρους τῆς διαθήκης ἓν ἑκατομμύριον τοῖς μετρητοῖς καὶ τὸ τίμημα τῶν πωλητέων κινητῶν, ὅσα δὲν εἶχον διατεθῆ παρὰ τοῦ διαθέτου εἰς κληροδοτήματα.

Ἅπαντες καὶ οἱ τεσσαράκοντα, πρὸς οὓς ὁ κ. Dupont διετέλει εἰς φιλικὴν σχέσιν, ἐφιλοδωρήθησαν παρ' αὐτοῦ ἀφθόνως διὰ κληροδοτημάτων, ὁ δὲ ἀγαθὸς γέρων κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν δώρων εἶχε λάβει μετ' ἐπιμελείας ὑπ' ὄψιν τὰς κλίσεις καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν φίλων του.

Κυρία, ἥτις πολλάκις ἐθαύμασε τὴν συλλογὴν τῶν πολυτίμων λίθων τοῦ κ. Dupont, ἔλαβε πολλοὺς λαμπροὺς ἐξ αὐτῶν, συγχρόνως δὲ καὶ τὸ ἀνάλογον ποσὸν ὅπως κατασκευάσῃ ἐξ αὐτῶν πολυτελῆ κοσμήματα. Νέος ζωγράφος ἔλαβεν ἓξ χιλιάδας φράγκων ἵνα ταξειδεύσῃ εἰς Ἰταλίαν· εἷς φίλος τῶν καλῶν τεχνῶν μίαν εἰκόνα καὶ λαμπρὰ ὑέλινα ἀγγεῖα τῆς Βενετίας· εἷς ἀπομεμακρυσμένος συγγενὴς ὅστις εἶχε μικρὸν κτῆμα ἔλαβε τὰς ἁμάξας καὶ τοὺς ἵππους τοῦ ἀποθανόντος· χήρα ἀξιωματικοῦ, ὡσαύτως ἐκ πλαγίου συγγενὴς τοῦ διαθέτου καὶ ζῶσα πενιχρῶς, ἔλαβε τὰ ἔπιπλα πρὸς διακόσμησιν τριῶν δωματίων, ἡ δὲ δεκαεπταετὴς κόρη της ἓξ χιλιάδας φράγκων ἵνα μορφωθῇ διδασκάλισσα μουσικῆς.

Ἅπαντα τὰ κληροδοτήματα ἦσαν κατὰ τὴν ἀξίαν σχεδὸν ἴσα, αἱ δὲ τεσσαράκοντα δωρεαὶ ὁμοῦ ἀνήρχοντο εἰς 240,000 φράγκων.

Ἐν τῇ διαθήκῃ του εὐχαρίστει προσέτι ὁ κ. Dupont φίλους καὶ συγγενεῖς ἐξ ὅλης καρδίας διὰ τὴν φιλικὴν συμπάθειαν τὴν ὁποίαν ἐπέδειξαν πρὸς αὐτόν, προσέθετε δὲ καὶ τὴν παράκλησιν ἵνα τηρήσωσιν αὐτοῦ φιλικὴν ἀνάμνησιν. Ὅτι καὶ τοὺς ὑπηρέτας πλουσιοπαρόχως ἐφιλοδώρησε δὲν εἶναι θαυμαστόν, ἀφοῦ πάντοτε ἐπεδείκνυεν ἀληθῆ φιλανθρωπικὰ πρὸς αὐτοὺς αἰσθήματα.

Ἀφοῦ ἀνεγνώσθησαν τὰ κληροδοτήματα, ἔμαθον οἱ παρόντες ἐκ μιᾶς νέας παραγράφου τῆς διαθήκης, ὅτι ὁ κ. Dupont κατέθεσεν ἀκόμη κιβώτιον ἐν τῇ Τραπέζῃ τῆς Γαλλίας, περιέχον ἓν ἑκατομμύριον φράγκων, καὶ ὅτι προσεκαλοῦντο ἅπαντες οἱ κληροδόχοι ἵνα μετὰ ἔτος (τῇ 10 Δεκεμβρίου) εὑρεθῶσι καὶ πάλιν παρὰ τῷ συμβολαιογράφῳ. Οὗτος ἔμελλε τότε νὰ ἀνοίξῃ τὸ κιβώτιον, καὶ τότε θὰ ἐμάνθανεν εἰς τίνα ἐξ αὐτῶν προωρίσθη ὁ περιεχόμενος πλοῦτος.

Ἔκπληκτοι εἶδον ἀλλήλους οἱ κληροδόχοι. Τίς ἄρα ἦτο ἐξ αὐτῶν ὁ εὐτυχής; Ἐκ τοῦ γράμματος τῆς διαθήκης δὲν ἠδύνατό τις οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἔνδειξιν νὰ ἐξαγάγῃ, μετὰ διαφόρων δὲ αἰσθημάτων ἐξῆλθον τοῦ δωματίου τοῦ συμβολαιογράφου. Καί τινες μὲν ἐξ αὐτῶν ἦσαν εἰλικρινῶς εὐγνώμονες πρὸς τὸν κ. Dupont διὰ τὸ νέον τοῦτο δεῖγμα τῶν φιλικῶν αὐτοῦ διαθέσεων. Ἄλλοι δὲ ἐνόμιζον ὅτι ἐδικαιοῦντο νὰ λάβωσι σπουδαιοτέρας δωρεάς, καὶ δι' αὐτὸ ἐν ὀργῇ μετέβαινον εἰς τὰς οἰκίας των. Πόσον ἰδιότροπον εὕρισκον οἱ τοιοῦτοι τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ διαθέτου, τοῦ νὰ ἐμφανισθῶσι καὶ πάλιν παρὰ τῷ συμβολαιογράφῳ ἵνα ἐκτεθῶσιν ἴσως καὶ πάλιν εἰς τὴν δυσαρέσκειαν νὰ ἴδωσι ἄλλον προτιμώμενον ἀντ' αὐτῶν. Ἀλλ' ἐὰν ἄλλη τις ῥήτρα τῆς διαθήκης ἔδιδεν εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐν καιρῷ ἐμφάνισιν σημασίαν, τότε; Ἔπρεπε ἑκὼν ἄκων νὰ ὑποβληθῇ καὶ εἰς τὴν διάταξιν ἵνα μὴ διακινδυνεύσῃ πιθανὸν μέγα κέρδος.

Ἡ εὐτυχεστάτη πάντων ἦτο ἡ Μαγδαληνή, ἡ νέα κόρη ἥτις ἔλαβεν ἓξ χιλιάδας φράγκων ἵνα μορφωθῇ διδασκάλισσα μουσικῆς. Ἡ μήτηρ της ἔπρεπε πάντοτε νὰ παλαίσῃ πρὸς φροντίδας, ὅπως διὰ τῆς εὐτελοῦς συντάξεως δυνηθῇ νὰ διατηρήσῃ ἀξιοπρεπῶς τὴν ἁπλῆν οἰκονομίαν της, μολονότι δὲ πρὸς τὸν κ. Dupont εἶχεν ἀπὸ μακρόθεν συγγένειαν, ἡ αἰδὼς ἐμπόδιζεν αὐτὴν νὰ ζητήσῃ βοήθειαν παρ' αὐτοῦ. Ἄξια λόγου δῶρα κατὰ τὸ νέον ἔτος ἦσαν τὰ μόνα τὰ ὁποῖα ἐλάμβανε παρ' αὐτοῦ. Ἡ νέα κόρη, ἡ ὁποία εἶχεν ὡραίαν καὶ εὔστροφον φωνήν, ἐξεφράσθη ποτὲ ἐν παρόδῳ, ἀφοῦ ἔψαλεν ἀσμάτιόν τι εἰς τὸν κ. Dupont, ὅτι θὰ ἦτο εὐτυχὴς ἐὰν τῇ ἦτο δυνατὸν νὰ διαμορφώσῃ τὴν μουσικήν της φύσιν καὶ οὕτω παρασκευάσῃ εἰς ἑαυτὴν ἀνεξάρτητον ὕπαρξιν. Τοῦτο διετήρησεν ἐν τῇ μνήμῃ του ὁ φιλάνθρωπος κύριος, ἡ δὲ Μαγδαληνὴ ηὐχαρίστει αὐτῷ ἀπὸ καρδίας οὐχὶ μόνον ὅτε ἔμαθε τὸ κληροδότημα, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑκάστην ὅτε εὔθυμος ηὔξανε τὰς γνώσεις της καὶ ἤγγιζε πρὸς τὸν σκοπόν της.

Ἦτο ἔργον φυσικῆς εὐσεβείας ὅτε τὴν πρώτην αἰθρίαν Κυριακῆς πρωΐαν, ἔχουσα εἰς τὰς χεῖρας ὡραίαν ἀνθοδέσμην, μετέβη εἰς τὸ κοιμητήριον ἵνα κοσμήσῃ δι' αὐτῆς τὸν τάφον τοῦ εὐεργέτου της. Ἀλλὰ πόσον ἐξεπλάγη τὸ κοράσιον εὑρὸν τὸν τάφον τοῦ πλουσίου ἀνδρὸς εἰς κατάστασιν, ἡ ὁποία προφανῶς ἐμαρτύρει ὅτι ἀπὸ τῆς ταφῆς οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ἐπιμέλεια ἐδαπανήθη ἐπ' αὐτοῦ.

Ἠρώτησε τὸν φύλακα τοῦ κοιμητηρίου, ὁ ὁποῖος ἐπετήρει τοὺς τάφους, ἐὰν οὐδεὶς φροντίζει περὶ τῆς διατηρήσεως τοῦ τελευταίου ἀναπαυτηρίου τοῦ ἀποθανόντος. Ἀλλ' οὗτος δὲν ἠδυνήθη νὰ τὴν πληροφορήσῃ· αὐτὸς τοὐλάχιστον δὲν ἔλαβεν οὐδεμίαν ἐντολήν.

Ἡ Μαγδαληνὴ μετέβη λοιπὸν εἰς τὸν συμβολαιογράφον, ὁ ὁποῖος εἶχε μετρήσει εἰς αὐτὴν τὸ κληροδότημα, καὶ τῷ κατέστησε γνωστὴν τὴν λυπηρὰν κατάστασιν τοῦ τάφου. Ὁ κύριος οὗτος ἀπήντησε σείων τοὺς ὤμους ὅτι ὁ κ. Dupont ἐν τῇ διαθήκῃ του προϋνόησε ἀκριβέστατα περὶ πάσης μελλούσης δαπάνης, καὶ ὥρισε τὰ δι' ἑκάστην ἀναγκαῖα χρήματα. Διὰ τὴν ἐπιμέλειαν ὅμως τοῦ τάφου οὔτε διέταξε τίποτε, οὔτε ὑπάρχει τι χρηματικὸν ποσὸν διαθέσιμον.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς νέας κόρης ἐπληρώθησαν δακρύων· «Ὄχι», εἶπεν, «οὕτω δὲν πρέπει νὰ ἀναπαύηται ὁ ἀνήρ, ὅστις παρεσκεύασε τόσας χαρὰς καὶ κατεπράυνε τόσας δυστυχίας· εἶναι καθῆκόν μου νὰ κοσμήσω τὸν τάφον καὶ νὰ ἐπιμεληθῶ αὐτοῦ».

Τὸ ἀξιαγάπητον κοράσιον ἐτήρησε τὸν λόγον του. Ἁπλοῦς σταυρὸς φέρων τὸ ὄνομα τοῦ ἀποβιώσαντος ἐκόσμει μετ' ὀλίγον τὸν τάφον, ἅ δὲ, ἀμάραντος καὶ ῥόδα ἀνεφύησαν ὕστερον ἐπ' αὐτοῦ. Ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ μήτηρ μετέβαινον πολλάκις εἰς τὸν προσφιλῆ γενόμενον αὐταῖς τόπον καὶ ἐκαθάριζον καὶ ἐκόσμουν τὸν μοναχικὸν τάφον.

Μετὰ παρέλευσιν τοῦ ἔτους τὸ παρὰ τῇ Τραπέζῃ κατατεθὲν κιβώτιον, περιέχον ἓν ἑκατομτύριαν φράγκων, ἠνεῴχθη ἐπὶ παρουσίᾳ πάντων τῶν κληροδόχων, εὑρέθη δ' ἐν αὐτῷ ἔγγραφόν τι ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ τοῦ Dupont ἔχον ὡς ἑξῆς·

«Δεκάκις ἴσως μετέβαλον τὴν διαθήκην μου χωρίς ποτε νὰ μείνω εὐχαριστημένος. Εἰς ἣν ὑπάρχει ἐμπεπιστευμένη μεγάλη περιουσία, οὗτος ἔχει καὶ ἠθικὰ καθήκοντα μεγάλης βαρύτητος. Ἐθεώρησα λοιπὸν ἐπιτετραμμένον μοι μέγα τῆς περιουσίας μου μέρος νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς εὐγενεῖς χεῖρας καὶ τὸ ἐπ' ἐμοὶ νὰ φροντίσω ἵνα καὶ τοῦ λοιποῦ μετ' εὐλογίας διαχειρίζηται. Πολλὰ εὐπροσήγορα στόματα ἐδήλωσαν θερμοτάτην πρὸς ἐμὲ στοργὴν καὶ ἐπέδειξαν φιλανθρωποτάτην καρδίαν. Ἀλλὰ μόνος ὁ Θεὸς γνωρίζει τὰς καρδίας, ἐγὼ δὲ ἐκυμαινόμην ἐν ἀμφιβολίαις. Πασῶν τῶν ἀρετῶν μία τῶν ἀγνοτάτων καὶ σπανιωτάτων ἐφάνημοι πάντοτε ἡ τῆς εὐγνωμοσύνης· διὰ τοῦτο μηδεὶς μειδιάτω ἐὰν τὸ μέρος τῆς περιουσίας, τὸ ὁποῖον προσωπικῶς δι' εἰλικρινοῦς φιλοπονίας καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ἀπέκτησα, καταλείπω μόνον εἰς εὐγνώμονα καρδίαν. Πάντας, ὅσοι προσήγγιζον εἰς ἐμὲ, ἐσπούδασα νὰ εὐχαριστῶ· ἐδικαιούμην λοιπὸν νὰ ἐλπίσω, ὅτι ἐν ἐκείνοις, οἵτινες πολλάκις ἦλθον πρὸς ἐμὲ καὶ πάντοτε φιλοφρόνως ἐγίνοντο δεκτοὶ παρ' ἐμοῦ, θὰ διεγείρετό ποτε ἡ ἐπιθυμία νὰ ἐπισκεφθῶσι τὸν τάφον, ὁ ὁποῖος ἐγκλείει πιστὸν φίλον.

»Κατὰ προτέραν μου διάταξιν ὁ τάφος μου θὰ μείνῃ ἀτημέλητος, βαίνων εἰς ταχεῖαν κατάπτωσιν, ἐὰν μηδεὶς ἀντιλάβηται αὐτοῦ αὐθορμήτως. Εἰς τοὺς φίλους λοιπὸν, ὅσοι θὰ ἐτίμων τὴν μνήμην μου διὰ τῆς παροχῆς ἐπιμελείας τινὸς πρὸς τὴν τελευταίαν μου ἀνάπαυσιν, ἠθέλησα νὰ δώσω ἰδιαίτερον δεῖγμα τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης μου. Ὁρίζω λοιπὸν, ἐὰν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἀπὸ κοινοῦ μεριμνήσωσι περὶ τοῦ τάφου μου, ἵνα ἅπαντες διανεμηθῶσι τὸ ὑπάρχον ἑκατομμύριον φράγκων εἰς ἴσας μερίδας· ἐὰν δὲ εἷς μόνος μνησθῇ μου κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον, ἵνα οὗτος λάβῃ τὸ ὅλον. Ἐὰν ὅμως μηδεὶς τῶν κληροδόχων ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τοῦ θανάτου μου προθυμηθῇ πρὸς τοιαύτην χάριν, τότε καὶ τὸ ἑκατομμύριον τοῦτο νὰ ἀποδοθῇ εἰς τοὺς κληρονόμους μου, τοὺς πτωχοὺς τῶν Παρισίων».

Ἡ πτωχὴ χρηστὴ Μαγδαληνὴ ἀπέκτησε πρὸς ἔκπληξίν της τὸ ἀναμφήριστον ἀποκλειστικὸν δικαίωμα ἐπὶ τοῦ ἑκατομμυρίου φράγκων. Ἐδείχθη δὲ ἀξία κληρονόμος τοσοῦτον μεγαλοψύχου καὶ εὐσυνειδήτου ἀνδρός. Ὁ χρυσὸς ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς δὲν ἔμενε νεκρὸν μέταλλον, ἀλλὰ διέχεε πανταχόθεν εὐλογίαν.

* *

(Gartenlaube).

Ἐν Ἐλευσῖνι, ὅτε οἱ ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην στρατιῶται μαθόντες τὴν ἔλευσιν τοῦ Κιουταχῆ, ἤρχισαν νὰ λειποτακτῶσι, καὶ παρεκίνουν καὶ αὐτὸν νὰ φύγῃ, οὗτος ἀγανακτήσας, «Ὑπάγετε ὅπου θέλετε, ἀνέκραξεν, ὁ Καραϊσκάκης δὲν ἀφίνει τὴν θέσιν του. Καὶ ὅταν σᾶς ἐρωτήσουν τί ἐκάματε τὸν ἀρχηγόν σας, μὴ δυσκολευθῆτε

1. Κωνσταντινούπολις, υπὸ Σ. Δ. Βυζαντίου.

ν' ἀποκριθῆτε ὅτι τὸν παρεδώσαμεν εἰς τὸν ἐχθρὸν, διότι δὲν συγκατένευσε νὰ λειποτακτήσῃ».

ΠΕΡΙΕΡΓΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΝΑΤΟΚΙΣΜΟΥ

Ἀπὸ φυλλαδίου τινὸς τοῦ γαλλικοῦ περιοδικοῦ Illustration ἀποσπῶμεν τὸ ἑξῆς περὶ ἀνατοκισμοῦ λίαν περίεργον πρόβλημα ἐκ διατριβῆς τοῦ διακεκριμένου ἀστρονόμου Flamarion.

Ὁποῖον ἤθελεν εἶσθαι τὸ κεφάλαιον τὸ ἀποτελούμενον ἐκ τῶν συνθέτων τόκων πέντε λεπτῶν, κατατεθέντων ἅμα τῇ γεννήσει τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ;

Ἐὰν ὅλοι οἱ σιδηρόδρομοι τοῦ κόσμου ἦσαν κατειλημμένοι ὑπὸ φορτηγῶν ἁμαξῶν, δὲν ἤθελον ἐξαρκέσει νὰ μεταφέρωσι τὸ ποσὸν τοῦτο οὔτε εἰς ἄργυρον, οὔτε εἰς χρυσὸν, οὔτε ἀκόμη εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια. Ἐὰν αἱ Ἄλπεις καὶ τὰ Πυρηναῖα συνίσταντο ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ μόνον, πάλιν δὲν θὰ ἤρκουν νὰ προμηθεύσωσι τοιαύτην ποσότητα. Ἐὰν ὁλόκληρος ἡ γῆ τέλος ἦτον ὄγκος χρυσοῦ, μόλις ἤθελεν ἰσοδυναμεῖ πρὸς μικρὸν κλάσμα τοῦ μυθώδους τούτου ποσοῦ.

Ὁ λεπτὰ κατατεθέντα ἅμα τῇ γεννήσει τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς 5 % καὶ ἀνατοκιζόμενα εἰς διάστημα 1873 ἐτῶν θὰ ἀπετέλουν κεφάλαιον 243,516,800,000,000,000,000,000,000,000,000,000 φράγκων, ἤτοι 243 ἑνδεκακισεκατομμύρια, 516 δεκακισεκατομμύρια καὶ 800 ἐννεακισεκατομμύρια φράγκων.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἓν χιλιόγραμμον χρυσοῦ ἰσοδυναμεῖ πρὸς 3,400 φράγκα, ἡ ἀνωτέρω ποσότης ἤθελε ζυγίζει 71,622,588,000,000,000,000,000,000,000,000,000, ἤτοι 71 δεκακισεκατομμύρια, 622 ἐννεακισεκατομμύρια, 588 ὀκτακισεκατομμύρια χιλιόγραμμα.

Ἀνωτέρω εἴπομεν ὅτι ἂν ὅλη ἡ γῆ ἦτο ἐκ χρυσοῦ δὲν θὰ ἤρκει πρὸς πληρωμὴν τοῦ ποσοῦ τούτου. Τωόντι ἡ γῆ, 3,000 λευγῶν διάμετρον ἔχουσα, ζυγίζει 5,875 ἑξακισεκατομμύρια χιλιόγραμμα. Ἐὰν δὲ ἦτο ἐκ χρυσοῦ, θὰ ἦτο τρεῖς καὶ ἡμίσειαν φορὰς βαρυτέρα, ἑπομένως θὰ ἐζύγιζε 20,562 ἑξακισεκατομμύρια χιλιόγραμμα. Διὰ νὰ ἀποτελεσθῇ ὅθεν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος καταπληκτικὸν κεφάλαιον πρέπει νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἐπὶ 3,486,100,000.

Τὰ 243 ἑνδεκακισεκατομμύρια φράγκων ἅτινα ἤθελον παραχθῆ ἐκ τῆς καταθέσεως 5 λεπτῶν, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Τιβέρου θὰ ἀπετέλουν βάρος 71 δεκακισεκατομμυρίων χιλιογράμμων χρυσοῦ, βάρος ἴσον πρὸς 12,190 ἑκατομμύρια φορὰς τὸ βάρος σφαίρας χρυσοῦ ἐχούσης τὰς διαστάσεις τῆς γῆς.

Ἐὰν λοιπὸν ὁ ἡμέτερος πλανήτης ἦτον ἐκ χρυσοῦ, διὰ νὰ ἀποτελέσωμεν τὴν ἀρκετὴν πρὸς πληρωμὴν τοῦ κεφαλαίου τούτου ποσότητα θὰ εἴχομεν ἀνάγκην *τριῶν δισεκατομμυρίων τετρακοσίων ὀγδοήκοντα ἓξ ὁμοίων σφαιρῶν.*

Ἡ γῆ κατοικεῖται ὑπὸ 1,300 ἑκατομμυρίων ψυχῶν· ὅθεν ἕκαστος τούτων, ἀνὴρ, γυνὴ, παιδίον, ἤθελε λάβει μετὰ γενόμενον διαμερισμὸν τὸν στρογγύλον ἀριθμὸν τῶν 187,320,610,000 δισεκατομμυρίων φράγκων.

Ἐὰν τέλος ὑποθέσωμεν ὅτι πίπτει ἐξ οὐρανοῦ καθ' ἕκαστον λεπτὸν ὄγκος χρυσοῦ ἔχων τὰς διαστάσεις τῆς γῆς, ἤθελον πέσει 1440 καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ 526,070 κατ' ἔτος. Τούτου τεθέντος, ἵνα ἀποτελεσθῇ τὸ ὁλικὸν κεφάλαιον ἔπρεπεν ἡ πτῶσις αὕτη νὰ ἐξακολουθήσῃ 6,626 ἔτη καὶ 8 μῆνας.[1]

ΑΙ ΕΚ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΑΦΡΟΥ ΠΙΠΑΙ

Γενικῶς πιστεύεται ὅτι αἱ ὑπὸ τὸ ὄνομα θαλασσίου ἀφροῦ (σηπίου) περιζήτητοι *πίπαι* κατασκευάζονται πραγματικῶς ἀπὸ τὸν ἀφρὸν τῆς θαλάσσης, ἐν ᾧ ἡ ὕλη ἐξ ἧς γίνονται ὑπάρχει ἐν τῇ γῇ. Ἡ ὕλη αὕτη ἐν γένει εἰπεῖν δὲν εἶνε σπανία. Εὑρίσκεται καὶ πλησίον τῶν Παρισίων, καὶ ἐν Ἱσπανίᾳ, ἔνθα ἀπὸ τοῦ 1830 μεγάλα λατομεῖα θαλάσσης ἀφροῦ ἐργάζονται ἐν Ἐσκουσὲ, Βαλακὰς καὶ Τολέδῳ. Ἀλλὰ κυρίως μεγίστη ποσότης αὐτοῦ ἐξάγεται ἐκ τοῦ Στρουβσχαῖτς καὶ τοῦ Ὀσλαβὰν ἐν Μοραβίᾳ, ὅπου εὑρίσκεται μεταξὺ παχέων στρωμάτων ὀφίτου. Ἐσχάτως δὲ καὶ ἡ Ῥωσσία ἤρχισεν ἐξάγουσα κάλλιστον θαλάσσης ἀφρὸν ἐκ τῆς Κριμαίας· ἀλλ' ὁ ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας προερχόμενος εἶνε ὁ ἄριστος. Πρό τινων ἐτῶν εὑρέθησαν στρώματα καὶ ἐν Νέᾳ Ζηλανδίᾳ, ἐν Παταγωνίᾳ καὶ ἐν Παλαιᾷ Καλιφορνίᾳ, αἱ δ' ἀνακαλύψεις αὗται πιθανῶς θέλουσιν ἐπενέγκει ἐλάττωσιν τῆς μέχρι τοῦδε ὑπερόγκου τιμῆς αὐτοῦ.

Ἐν Ἑλλάδι σήπιον ἀπαντᾶται εἰς τὴν κατὰ τὸ χωρίον *Οἱ Ἅγιοι Θεόδωροι* θέσιν, πλησίον τῶν Θηβῶν καὶ πλησίον εἰς τὸ ἐν Εὐβοίᾳ χωρίον *Ἀχμεταγᾶ*, ἐν εἴδει ἀκανονίστων τεμαχίων ἢ βώλων, μεγέθους ἀπὸ τοῦ κοινοῦ μέχρι τοῦ ἰνδικοῦ καρύου. Περιλαμβάνεται ἐντὸς στρώματος συμφύρματός τινος, συγκειμένου ἐκ τιτανολίθου καὶ ὀφίτου λίθου, ἐξ οὗ καὶ πιθανῶς διὰ τῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ τελευταίου τούτου λίθου παρήχθη. Εἰς τὴν διαληφθεῖσαν πλησίον τῶν Θηβῶν θέσιν ἐγένοντο ἐπὶ Βαυαροκρατίας διάφοροι ἐργασίαι καὶ ἐξωρύχθη δι' ὑπονόμων στοῶν ἱκανὴ ποσότης τοῦ ἐν λόγῳ ὀρυκτοῦ, ἀλλὰ μετά τινα ἔτη αἱ ἐργασίαι διεκόπησαν ἀποδειχθέντος σπανίζοντος τοῦ ὀρυκτοῦ καὶ μετρίας ποσότητος ὄντος.

Ὁ θαλάσσιος ἀφρὸς εἶνε ὀρυκτὸν, ἀνῆκον εἰς τὸ εἶδος τῶν στεατιτῶν, τὸ γνωστότερον κοινῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα *ξυγκόπετρα* (pierre de lard). Κατά τινα δὲ χημικὴν ἀνάλυσιν, περιέχει 50 τοῖς 100 πυριτικοῦ ὀξέος, 25 τοῖς 100 μαγνησίας καὶ 25 τοῖς 100 ὕδατος. Εἶνε πυκνὸς, πλήρης ἐξοχάδων· κοπτόμενος εἶνε γλισχρώδης, εἰς τὴν ἁφὴν λιπαρὸς καὶ κολλῶν εἰς τὴν γλῶσσαν. Τὸ εἰδικὸν αὐτοῦ βάρος εἶνε 1,2-1,6, τὸ δὲ χρῶμα αὐτοῦ κυμαίνεται μεταξὺ κιτρίνου καὶ λευκοῦ ὑποφαίου.

Ἀκάθαρτος ὤν, τίθεται ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἀπορροφᾷ τὸ ὑγρὸν διὰ τῶν λεπτῶν αὐτοῦ πόρων μετὰ συριγμοῦ τινός. Καλεῖται δὲ θαλάσσης ἀφρὸς ἕνεκα τῆς ἐλαφρότητός του καὶ τοῦ γαλακτώδους αὐτοῦ χρώματος.

Αἱ *πίπαι*, ἀκατέργαστοι ἔτι ἐμβάπτονται εἰς μίγμα κηροῦ, ἐλαίου καὶ ἄλλων λιπαρῶν οὐσιῶν. Τὸ δὲ χρῶμα ὅπερ προσλαμβάνουσιν αὗται ὅταν καπνίζωνται, προέρχεται ἐκ τῆς ἀπορροφήσεως ὑπὸ τοῦ ἀφροῦ τοῦ κηροῦ καὶ τοῦ ἐλαίου. Ἐν ᾧ δὲ ἡ βραδεῖα θερμότης τοῦ ἀνημμένου καπνοῦ ἐπιφέρει ξηρὰν ἀπόσταξιν τῶν λιπαρῶν οὐσιῶν, αὗται ἀφ' ἑτέρου ἑνούμεναι μετὰ τῆς ἀποστάξεως τοῦ καπνοῦ, διαχέονται ἐν τῇ καμίνῳ τῆς *πίπας* καὶ παράγουσι τοὺς ἐπαλλήλους ἐκείνους χρωματισμοὺς, οὓς μεγάλως ἐκτιμῶσιν οἱ καπνίζοντες. Τῶν δὲ κατωτέρων ποιοτήτων ἢ τῶν κακῶς κατεσκευασμένων *πιπῶν* ἡ χροιὰ προέρχεται ἐκ τῆς νικοτίνης μόνον, οὐχὶ δὲ ἐκ τοῦ κηροῦ· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει δὲν ἔχουσι τὸν ὡραῖον καστανόχροα χρωματισμὸν, εἰς ὃν μεγίστην ἀποδίδουσιν ἀξίαν, ἀλλὰ μέλανά τινα ἀκάθαρτον· ἐκκρίνουσι δ' ἐνίοτε αἱ τοιαῦται *πίπαι* καὶ ἐλαιώδη τινὰ οὐσίαν, καθιστῶσαν αὐτὰς γλοιώδεις καὶ δυσώδεις.

Αἱ ἄρισται τῶν ἐκ θαλάσσης ἀφροῦ *πίπαι* κατασκευάζονται ἐν Ruhla καὶ Βιέννῃ. Κατασκευάζεται δ' ἐν πᾶσι τοῖς ἐργοστασίοις ἴσος περίπου ἀριθμὸς γνησίων καὶ ψευδῶν· αἱ τελευταῖαι γίνονται ἐκ τῶν ἀποτριμμάτων τοῦ ὀρυκτοῦ, κοπανιζομένων ἐν ἀγγείοις μεθ' ὕδατος, καὶ ἀλεθομένων εἶτα δι' ἐπίτηδες μύλων.

Αἱ *πίπαι* αὗται ἔσχον ἀρκετὰ περίεργον τὴν ἀρχήν. Κατὰ τὸ ἔτος 1724 ἔζη ἐν Πέστῃ τῆς Οὐγγαρίας ὑποδηματοποιὸς Κάρλος-Κοβάτης καλούμενος, ὅστις διὰ τὴν μεγάλην του ἐπιδεξιότητα εἰς τὸ νὰ κατεργάζηται καὶ νὰ γλύφῃ τὸ ξύλον, εἶχεν ἔλθει εἰς σχέσεις πρὸς τὸν κόμητα Ἀνδράσην, πρόγονον τοῦ νῦν Ἀρχιγραμματέως τῆς Αὐστροουγγαρίας. Ἐπανελθών ποτε ὁ κόμης ἔκ τινος εἰς Τουρκίαν ἀποστολῆς, εἶχε φέρει μεθ' ἑαυτοῦ μέγα κομμάτιον ἀσπρίζοντος ἀργίλλου, ὅπερ τῷ εἶχε δωρηθῆ ἐκεῖ ὡς πρᾶγμα ἀξιοπερίεργον διὰ τὴν ἐλαφρότητά του. Τὸ κομμάτιον τοῦτο τὸ εἶδεν ὁ ὑποδηματοποιὸς, ἀμέσως δὲ συνέλαβε τὴν ἰδέαν ὅτι ἐκ τοιαύτης ὕλης θὰ ἠδύναντο κάλλιστα νὰ κατασκευάζωνται *πίπαι*, διότι καὶ ἡ κατεργασία του εὔκολος θὰ ἦτο καὶ, ἐπειδὴ τὸ σῶμα ἐκεῖνο εἶνε πορῶδες, θὰ ἔπινε τὴν νικοτιανήν. Ἔθηκεν εἰς ἐκτέλεσιν τὸ σχεδιασθὲν καὶ κατεσκεύασε δύο *πίπας*, μίαν διὰ τὸν κόμητα καὶ μίαν δι' ἑαυτόν. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἐδούλευε τὰς δύο αὐτὰς *πίπας* συχνὰ συνέβαινε νὰ κολλᾷ ἐπάνω τεμάχιον κηρίου, τὸ ὁποῖον μετεχειρίζετο διὰ νὰ κηρόνῃ τὴν κλωστήν, δι' ἧς ὁποίας εἰργάζετο· ἀντὶ δὲ ἡ *πίπα* νὰ κηλιδοῦται ὡς ἐκ τούτου, ἐγίνετο, μάλιστα κατὰ τὰ μέρη ὅθεν ὁ κηρὸς εἶχε διέλθει, στιλπνὴ καὶ ἀπέκτα ἀνοικτὸν φαιὸν χρῶμα ἀντὶ τοῦ προτέρου ἀλαμποῦς λευκοῦ. Ὡς βλέπετε, ὁ ὑποδηματοποιὸς εἶχεν ἀνακαλύψει, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, τέχνην, ἥτις πολλοὺς ἔκτοτε ἐπλούτισε.

Ἡ πρώτη ἐκ σηπίου *πίπα*, ἣν κατεσκεύασεν ὁ Κοβάτης, εἶνε κατατεθειμένη εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Πέστης.

* * *

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜ. ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

33.—Διατί ἅμα ῥίψωμεν τεμάχιον σακχάρεως ἐντὸς ποτηρίου ὕδατος ἐξέρχονται φυσαλίδες ἀπὸ τῆς σακχάρεως, διαπερῶσι τὸ ὕδωρ καὶ διαρρήγνυνται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ;

Διότι ἡ σάκχαρις εἶνε ὕλη πορώδης, τουτέστι μεταξὺ τῶν μορίων αὐτῆς ὑπάρχουν ὁπαὶ πλήρεις ἀέρος. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ὕδωρ εἶνε πυκνότερον τοῦ ἀέρος εἰσέρχεται εἰς τὰς ὁπὰς ταύτας καὶ διώκει τὸν ἀέρα, ὅστις ἕνεκα τῆς εἰδικῆς του ἐλαφρότητος ἀνέρχεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ διασκορπίζεται εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν.

34.—Διατί τὸ πῦρ διατηρεῖται ὑπὸ τὴν στάκτην;

Διότι ὁ ἀὴρ, εἰσερχόμενος διὰ τῆς στάκτης ἐν μικρᾷ ποσότητι, παρέχει εἰς τὸ πῦρ τὸ ὀξυγόνον του καὶ τὸ διατηρεῖ· ἐπειδὴ ὅμως τὸ ὀξυγόνον εἶνε ὀλίγον, ἀπαιτεῖται πολὺς χρόνος διὰ νὰ καταναλωθῇ ὅλον τὸ πῦρ.

Τὰ ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως

ΕΘΝΙΚΑ ΑΣΜΑΤΑ

Κατὰ τὰς δουλικὰς ἡμέρας τῆς Ἑλλάδος ἤκουέ τις ᾀδόμενα καὶ κατὰ τὰς ἐσχατιὰς τῆς Ἑλλάδος τὸν «Θούριον» τοῦ Ῥήγα, τὸ «Παιδιὰ Ἑλλήνων τί καρτερεῖτε; τ' ἄρματα πιάστε, ἦλθε καιρὸς» τοῦ Στεφάνου Κανέλλου, τὸ «Ὡς πότε παλληκάρια» τοῦ Κοκκινάκη, κλπ. Τὰ ᾄσματα ταῦτα, ἅτινα καὶ τῶν νηπίων τὰ χείλη ἐψέλλισαν ἐνθουσιῶντα ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν, ἀνέφλεγον τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωτα καὶ ἐπέσπευδον τὴν ὥραν τῆς ἐκρήξεως.

Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἐπαναστάσεως, ἀρχὰς δὲ τοῦ χειμῶνος, διηγεῖται ὁ κ. Α. Α. Χ. Ἀναργύρου εἰς τὰ «Σπετσιώτικά» του, παῖς ἔτι ἐγὼ, προσελήφθην παρὰ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς καὶ τοῦ θείου καὶ μετέβημεν ἐπὶ ἁλιάδος εἰς τὸν λιμένα Μάσητος, ἀπέναντι τῆς ἀρκτῴας ἄκρας τῆς νήσου Σπετσῶν, κείμενον ἐν τῇ Ἑρ-

1. Α. Α. Κωνσταντίνου: Βύρων.

μιονίδι, πρὸς ἐπιθεώρησιν τοῦ πατρῴου πλοίου *Περικλέους*, προσωρμισμένου τότε ἐκεῖ ἐν ἀφοπλισμῷ. Ἦτο σχεδὸν ἑσπέρα καὶ οἱ ἰδιοκτῆται διέταξαν τὰ τοῦ δείπνου· τούτων δ' ἑτοιμασθέντων, κατεκλίθημεν εἰς τὸ δειπνῆσαι. Σοβαροὶ ἦσαν οἱ γονεῖς, ἡ δὲ ἡσυχία τοῦ ὅρμου, ἡ ἔκτακτος ἐμφάνισίς μου εἰς πολεμικὸν πλοῖον ἐκράτουν καὶ ἐμὲ σύνουρον καὶ σιωπηλόν. Ὑπηρέτει δ' ἐν τῷ δωματίῳ τῆς ἑστιάσεως συνομήλιξ μ' ἐμὲ νεανίας (ἑκταετής), γοργότατα μὲν τὰ προστατόμενα ἐκτελῶν, προθυμότατα δὲ τὴν κενουμένην φιάλην ἀναπληρῶν ἑκάστοτε. Μόλις ὀλίγους ἀνταλλάξαντες λόγους οἱ συνδαιτυμόνες μ' ἐρώτησαν περὶ τὸ πέρας τοῦ δείπνου, ἂν γνωρίζω ἐθνικὰ ἄσματα· τοὺς ἀπήντησα ἀφελῶς, οὐχί. Τί λοιπὸν μανθάνεις εἰς τὸ σχολεῖον; μὲ λέγει ὁ πατὴρ θυμοειδῶς πως· τὸν Λουκιανόν, πάτερ, ἀπεκρίθην, καὶ ἤρχισα ἀπαγγέλλων «ἄρτι μὲν ἐπεπαύμην εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶν ἔτι τὴν ἡλικίαν πρόσηβος ὢν κτλ.» Ἐφάνην παραδόξως ἀκατάληπτος καὶ εἰς τοὺς δύο· στρέψας τότε ἀμέσως ὁ πατὴρ τὸ πρόσωπόν του πρὸς τὸν ζωηρῶς ὑπηρετοῦντα παῖδα, «Σὺ δὲ τί ἠξεύρεις; τὸν ἐρωτᾷ, γνωρίζεις τραγούδια τῆς ἐπαναστάσεως; — Μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ νεανίας.—Λέγε, λοιπόν», ῥαγδαῖοι τὸν εἶπον καὶ οἱ δύο διὰ μιᾶς φωνῆς πρὸς αὐτὸν ἀμέσως ἐπιστήσαντες τὰ ὄμματα πρόκριτοι· ὁ δὲ ἐκχύσας τρομερὰν τραγουδίου φωνὴν διασαλπίζει πλατυστόμως·

Φίλοι μου συμπατριῶται,
Δοῦλοι νἄμεθα ὡς πότε
Τῶν ἀχρείων Μουσουλμάνων,
Τῆς Ἑλλάδος τῶν τυράννων! κτλ.

Δίχως νὰ χάσῃ μήτε στιγμὴν, μεταστρέψας τότε πρὸς ἐμὲ ἔκθαμβον διὰ τοῦ νεανίου τὴν τόλμην καὶ τὰς γνώσεις, ὁ πατὴρ μὲ δίδει ἓν ῥάπισμα ἀπὸ τὰ σπανιώτατα.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἂν ὑπάρχῃ τι, τὸ ὁποῖον διδάσκει ἀσφαλῶς ἡ ἱστορία, εἶναι ὅτι ἡ χάρις, ἡ εὐφυΐα, ἡ ἀνδρία, ἡ τύχη καὶ αὐτὴ ἡ περιουσία δὲν εἶναι ἀγαθὰ ἀληθῆ εἰ μὴ καθ' ὅσον ῥυθμίζονται ὑπὸ τοῦ ἠθικοῦ αἰσθήματος. Τὸ ἠθικὸν αἴσθημα εἶναι ἐν τῷ βίῳ ὅ,τι τὸ αἴσθημα τοῦ καλοῦ εἶναι ἐν τῇ τέχνῃ. Καὶ καθὼς ἐκ καλλίστης ὕλης δύναται νὰ σχηματισθῇ σφόδρα ἀπειρόκαλον ἔργον, οὕτω ἐκ καλλίστων προτερημάτων δύναται νὰ προκύψῃ κακοηθέστατος ἄνθρωπος. (Κ. Παπαρρηγόπουλος.)

*** Θὰ ἤθελες νὰ εἶσαι βασιλεύς; Κακὴ φιλοδοξία κατὰ τὴν γνώμην μου· ἐὰν ὅμως τὸ ἐπιθυμῇς διακαῶς, τίς σὲ ἐμποδίζει νὰ λάβῃς ἓν σκῆπτρον; Ἔχεις ὁλόκληρον βασίλειον ἐντὸς τοῦ ἑαυτοῦ σου: βασίλευσε, καὶ πρὸ πάντων κυβέρνησε φρονίμως τὰ πάθη σου. (Gellert.)

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

Η ΕΠΑΝΟΔΟΣ

Ἐῤῥόδισ' ἡ ἀνατολὴ καὶ ξημερών' ἡ δύσι·
Γλυκοχαράζουν τὰ βουνὰ κι' ὁ αὐγερινὸς τραβιέται,
Πᾶν' τὰ πουλάκια 'ς ταῖς βοσκαῖς κι' ἡ ὠμορφαις 'ς τὴ βρύσι,
Βγαίνω κ' ἐγὼ κι' ὁ μαῦρός μου μὲ τὰ λαγωνικά μου·
Βρίσκω μία κόρη πῶπλενε σὲ μαρμαρένια γοῦρνα,
Τὴ χαιρετάω, δὲ μοῦ μιλεῖ, τῆς κρένω, δὲ μοῦ κρένει·
«Κόρη γιὰ βγάλε μας νερὸ, τὴν καλὴ μοῖρα νἄχῃς,
Νὰ πιῶ κ' ἐγὼ κι' ὁ μαῦρός μου καὶ τὰ λαγωνικά μου.»
Σαράντα σίκλους ἔδγαλε, 'ς τὰ μάτια δὲν τὴν εἶδα,
Κι' ἀπάνω 'ς τοὺς σαράντα δυὸ τὴ βλέπω δακρυσμένη.
«Γιατί δακρύζεις λυγερὴ καὶ βαρυαναστενάζεις;
Μήνα πεινᾷς, μήνα διψᾷς, μὴν ἔχῃς κακὴ μάνα;»
«Μήτε πεινῶ, μήτε διψῶ, μήτ' ἔχω κακὴ μάνα·
Ξένε μου κι' ἂν ἐδάκρυσα κι' ἂν βαρυαστενάζω,
Τὸν ἄνδρα 'χω 'ς τὴν ξενιτειὰ, ἐδῶ καὶ δέκα χρόνους,
Κι' ἀκόμη τρεῖς τὸν καρτερῶ, πέντε τὸν παντεχαίνω,
Κι' ἀπὲ θὰ κόψω τὰ μαλλιὰ, καλόγρηα θὰ νὰ γένω,
Θὰ πάγω σ' ἔρημα βουνὰ, νὰ στήσω μοναστῆρι,
Ἐκεῖνν νὰ τρώγ' ἡ ξενιτειὰ κ' ἐμὲ τὰ μαῦρα ῥάσα.»
«Κόρη ὁ καλός σου 'πέθανε, κόρη ὁ καλός σου 'χάθη,
Κ' ἐγὼ παπάδες πλέρωσα κ' εἶπε νὰ μὲ πλερώσῃς,
Κ' ἐγώκαμα τὰ κόλυβα κ' εἶπε νὰ τὰ πλερώσῃς,
Τὸν ἔδωκα κ' ἕνα φιλὶ κ' εἶπε νὰ μοῦ τὸ δώσῃς.»
«Ἐσ' ἂν παπάδες πλέρωσες, διπλὰ νὰ σὲ πλερώσω,
Κι' ἂν ἔκαμες τὰ κόλυβα, διπλὰ νὰ σοῦ τὰ δώσω,
Μὰ γιὰ τ' ἐκεῖνο τὸ φιλὶ, τρέχα καὶ γύρευέ το.»
«Κόρη μου 'γώμ' ὁ ἄντρας σου, ἐγώμαι κι' ὁ καλός σου.»
«Πές μου σημάδια τοῦ σπιτιοῦ, καὶ τότε σοῦ πιστεύω.»
«Ἔχεις μηλιὰ 'ς τὴν πόρτα σου καὶ κλῆμα 'ς τὴν αὐλή σου,
Κ' ἔχεις καὶ μὲ τὰ χέρια σου μιὰ λεῖμονιὰ φτεμένη.»
«Κάποιος κακός μου γείτονας σοῦ τᾶπε καὶ τὰ ξέρεις·
Πές μου σουσούμια τοῦ κορμιοῦ, καὶ τότε σοῦ πιστεύω.»
«Ἔχεις ἐλῆὰ 'ς τὰ στήθια σου κ' ἐλῆὰ 'ς τὴν ἀμασκάλη,
Κι' ἀνάμεσα 'ς τὰ δυὸ βυζιὰ τ' ἀντροῦ σου φυλαχτάρι.»
«Ξένε μου σ' εἶσ' ὁ ἄντρας μου, ἐσὺ 'σαι κι' ὁ καλός μου.»

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Ποῖα τὰ κατάλληλα ᾠὰ πρὸς παραγωγὴν καλῶν ὀρνίθων.

Οἱ περὶ τὴν ὀρνιθοτροφίαν ἀσχολούμενοι παρετήρησαν, ὅτι οἱ νεοσσοὶ τῶν ὀρνίθων ἢ ἀλεκτρυονίδων καὶ οἱ τῶν λοιπῶν οἰκιακῶν πτηνῶν, τοῦ ᾠοῦ ἐξελθόντες ἔχουσι βάρος κατὰ $\frac{1}{3}$ ὀλιγώτερον τοῦ βάρους τοῦ ᾠοῦ, ἤτοι $\frac{2}{3}$· διὸ συνεπέραναν λογικῶς, ὅτι τὸ μέγεθος τῶν ὀρνίθων ῥυθμίζεται κατὰ τὸ μέγεθος τοῦ ᾠοῦ. Ἐάν τις λοιπὸν θέλῃ νὰ παραγάγῃ βαρεῖς καὶ εὐτραφεῖς νεοσσοὺς μέλλοντας βραδύτερον ν' ἀναπτυχθῶσιν ἀναλόγως τῆς ἰσχύος τῆς βρεφικῆς αὐτῶν ἡλικίας, πρέπει νὰ ἐκλέγῃ πρὸς ἐπωασμὸν τὰ βαρύτερα ᾠά. Ἕκαστον ᾠὸν φαίνεται βεβαίως ὅμοιον πρὸς ἕτερον· ὡς πρὸς τὸ βάρος ὅμως καὶ τὸ μέγεθος διαφέρει οὐσιωδῶς. Ἐνῷ δὲ ἐκ τῶν μικρῶν ᾠῶν 16 μόνον ἀποτελοῦσι βάρος 186 δραμίων, ἐκ τῶν μεγάλων ἀρκοῦσι μόνον 7· τῶν τελευταίων ἑπομένως οἱ νεοσσοὶ θὰ ἐξέλθωσι κατὰ τὸ διπλάσιον μεγαλείτεροι, ὅπερ εἶναι οὐσιωδέστατον διὰ τὴν ὀρνιθοτροφίαν, διότι εἶναι ἀναντίρρητον, ὅτι τὰ ζῷα τὰ κατὰ τὴν νεαρὰν αὐτῶν ἡλικίαν ἰσχυρὰ ὄντα καὶ βραδύτερον δεικνύουσι μείζονα γονιμότητα καὶ ἀνάπτυξιν εὐρώστων ἀπογόνων.

ΑΘΗΝΗΣΙ.—ΤΥΠΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ, ΟΔΟΣ ΠΑΤΗΣΙΩΝ, 4.